

SÄDE = 4-5

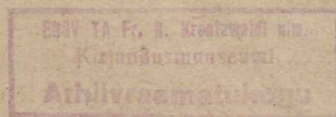
Sm. Rõkov — S. N. V. L. rahvakomissaride nõukogu esimees.

H. LEOKE' SE
ARHIIV-RAAMATUKOGUST

Venemaa Lenini Komm. Noorte Ühingu Keskkomitee häälkandja.

SISU:

G. Sinovjev: Tulevik on Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali päralt. — **L. Faivilovitsh:** Kommunistliku Noorsoo Ühingu liige, sa oled Noorsoo Komminterni liige. — **Vassili Kolarov:** Kaks põlve Kommunistlikus Internatsionaalis. — **K. Linkholm:** Noorsoo töö ning võitlus. — Venemaa Kom. Partei 13. Kongress töö kohta noorsoo hulgas. — **Hugo Angervaks:** Kevadepidu (luule). — **Martin Andersen Nexö:** Loterii rootslane. — **Ain Rannaleet:** Viimasel õomajal. — **Ain Rannaleet:** Önnis õhtu (luule). — **E. Daehnsen:** Jumalast ja kuradist. — **V. Buk:** Säde (luule). — **Ed. Aibel:** Töölis-talupoja noorsugu ja füüsiline kultuur. — **K. T.:** Tööd maal tuleb kõvendada. — **Oskar Kullerkupp:** Kuhu minna? — „**M. Noor Tööline**“: Punase Ppordi internatsionaali kongress. — **Ed. Juhani:** Mõni sõna valge Eesti kodanlusnoorte ajakirjadest. — **Ain Rannaleet:** Tunnistus (luule). — **Arno Kevade:** Meie noorte käsikirjalistest ajakirjadest ja seinalehtedest. — **Teadus ja tehnika.** — **Kroonika.** — **Pildid.**

P 7619

Kõigi maade töölistes, ühinege!

<p>== NOORSOO ==</p> <p>poliitika, kirjanduse ja teaduse kuukiri</p>	<h1>SÄDE</h1>	<p>Toimetus ja talitus:</p> <p>ЛЕНИНГРАД, Фонтанка № 27</p> <p>— — — — —</p> <p>Telefon nr. 533-86</p>
--	---------------	--

№ 4-5

Juuni — Juuli 1924

№ 4-5

Tulewik on Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali pärast

Mul on säärane mulje, et kaugeltki mitte kõik kommunistlikud noored ei tea, mis sugune määratu suur organisatsioon on Kommunistliku Noorsoo Internatsionaal, mis sugused hiigla ülesanded ta igapähele, kes Kommunistliku Noorsoo ühingu ridasse astub, päale paneb. Kommunistliku Noorsoo Internatsionaal kasvab mitte päevade järele, vaid iga tunniga. Üllen seda mitte punase sõnakeste pärast, vaid seepärast, et see töödele vastab.

Kommunistliku Noorsoo Internatsionaal — see on suur rõõm rahvusvahelises kommunistlikes liikumises. Kommunistlikus Noorsoo Internatsionaalis võrsub noor põlv, mis valmistatud juba teisest taigast, põlv, mis kasvatakse võitluse tules, esimese imperialistliku sõja ja üleilmse revolutsiooni alguse tules. Sääal võrsub uus rahvusvaheline võitlusvägi, kes ei tea sotsiaal-demokraatia eelarvamisi, kellel aga muudugi ka palju nõrkusi, kuid kellel ka suured kogemused ja hiilgavad hääd küljed võrreldes wana põlvwega.

Ma arwan, et meie ühisusel, kes mitte väikest osa ei etenda Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalis, selle küsimusega tegemist tuleb teha. Tarwis on anda siia rohkem jõudusid, tema päale rohkem tähelepanu pöörata.

Me teame, mis sugune hiigla tähtsus on sellel organisatsioonil tulewikus. Ja, praegu edeneb asi wähe aeglaselt, — aeglasemalt, kui me seda soovime. Kuid siiski, üteldes ajalooliselt — rahvusvaheline revolutsioon on ukse ees. Teie ühisus pühendas seni wähe tähelepanu Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalile, nüüd on tarwis seda rohkem teha. Pidage meeles: teie põlv on kommunismi ülesehitajate põhipõlv; igaüks teist on mitte ainult W. K. N. Ü. liige, vaid ka Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali liige, selle suurel saatsiooni liige, kelle pärast on tulewik.

G. Sinowjew.

Kommunistliku Noorsoo Ühingu liige, sa oled Noorsoo Kominterni liige.

Meie Wenemaa Ühingu osa Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalis on erakorraliselt suur ja kasvab iga aastaga. Ta juurdub selles, et W. K. N. Ü. töötab esimeses ja ainjas töölise diktatuuri riigis, et W. K. N. Ü. töötab Wenemaa Kommunistliku partei otsekohese juhatusel all, — niisuguse partei juhatusel all, millist ei ole töölisklassil mitte ühelgi teisel maal. Meie kommunistlik partei on igasugustest katsumistest ja proovitudest läbi käinud ning tal on kindel, võitumata staap, kes Vladimir Iljitshi otsekohese juhatusel all kõwenenud ja kogu liidetud. Seepärast on ka W. K. N. Ü., keda juhatab meie partei kogu tema arenemise aja wälkel, põhiülesandeks: wäsimatult töö kogemusi, mida ta on omandanud meie

partei otsekohesest juhtimisest, kõigile Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali sektsioonidele edasi anda.

Neljanda kongressi ees seisab hull suuri ülesandeid. Kuid kõik nad sisaldavad ühte — süwendada kogu ühingu tegewusse Vladimir Iljitshi põhi juhtimõtteid, mida ta parandas S. N. W. Liidu töölisklassi talupoegade noorsoole ja kogu Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalile, — enamlastada, „leniniseerida“, karastada Vääne riikide noorsoo kommunistlike organisatsioonide, valmistada neid ette eelseiswatele võitlustele, teha neid massilisteks.

Ühenduses kongressi küsimuste arutamiseega on hädatarwilik internatsionaalset kasvatusööb meie

Kommunistliku Noorsoo Ühingu elavamaks teha ja tõi abinõud selleks tarvitusele võtta, et seda elavat tegemust kõvendada ja kindlustada ka edaspidiseks ajajärguks.

Hädatarvilik on laialisem informatsioon. Seda tuleb teha sel teel, et ringide päevakorda võtta neljanda kongressi küsimused ja aruanded välismaade noorsoo liikumisest ning ühikute tähtsamate maade ühingute seisukord. Kõik see peab eelseisval ajajärgul meie ringide töös ühe päämise toha omama.

Tarvilik on, et iga Kommunistliku Noorsoo Ühingu liige nii hinnas kui maal huvitaks Kommunistliku Noorsoo Ühingu rahvusvahelise kongressi tööga. Tarvilik on, et igaüks meeles peaks ja läbi kaaluks Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali käesoleva aja ülesanded ja teaks, kuidas on tähtsamad küsimused otsustatud, mis kongressi päevakorras olid. Iga kommunistliku noore ülesandeks on mitte ainult aruamet ära kuulata, vaid ka süstemaatiliselt päevast päeva kongressi töö järele walwada. Seesugune töö annab võimaluse mitte ainult ringide koosolekute päevakorda küsimuse formaalse ülesjäädmise kaudu laialdaselt W. K. N. Ü. liikmeid masfiliselt informeerida, vaid ka igat Kommunistliku Noorsoo Ühingu liiget ligindada elule ja meie välismaade ühingute võitlusele ning nende võitluse ühenduse — Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalile.

Kommunistliku Noorsoo Internatsionaal ei ole veel kaugeltki omale kohta kogu meie organisatsioonide igapäevases töös omandanud. Isegi põhjustajalist punkti selle kohta, et iga noorkommunist peab Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali märgikest kandma, ei ole meie, nagu see tarvilik oleks olnud, ellu suutnud wiia. Kuid meile on tarvilik, mis iseenesest arusaadav, mitte ainult Kommunistliku Noorsoo Internatsionaalile allumise formaalseid külgefid tunda, vaid tarvilik on, et igaüks meist alaliselt, kogu jooksul töös enmast üleval peaks kui üleilmse Kommunistliku Noorsoo Ühingu liige, kes wastutaw on Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali töö eest ja kes teraselt tema arenemist tähele paneb, kandes kohustusi, mida Kommunistliku Noorsoo Internatsionaal tema pääle pannud. Tarvilik on, et ühenduses Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali neljanda kongressiga iga noorkommunist kindlalt sm. Sinowjewi sõnu meeles peaks, mis ta Leningradis ütles: „Igaüks teist ei ole mitte ainult W. K. N. Ü. liige, vaid ka Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali, selle suure organisatsiooni liige, kelle pärast on tulewik!“

L. Falwlowitsh.

Kaks põlwe Kommunistlikus Internatsionaalis.

Paljud teist on arwatawasti lugenud Turgenewi „Отцы и дети“. Selles romaanis ei kujutata mitte ainult kahte põlwe, vaid isesuguste ajalooliste ajajärgude põlwi. Sääal ei mõista lapsed wanemaid, sääal wihastawad lapsed wanemate üle selle eest, et nad wanemaid ei mõista ja ei lähe seda teed mööda, mida käisid wanad. Kaks põlwe lähewad lahku, muutuwad wõdrasteks.

Dominteris, kommunistlikus perekonnas, on ka kaks põlwe — wanem ja noorem. Kuid siin ümberpöördukt, — need kaks põlwe mõistawad üksteist mitte ainult sugulustunnete põhjal, vaid ka arusaamise põhjal, et nad ühte ja sama teed käiwad.

Sm. Lenin ütles oma kõnes W. K. N. Ü. III kongressil, et kergem oli kütutada ja häwitada kapitalistide ja mõisnikkude wõimu Wenemaal, kuid raskem on luua uut wõimu, organiseerida uut ühiskonda, sest tingimused, mida pärandas meile mõisnikkude kord, wähe arenenud kapitalism, — on õige ebasoodsad. Alalugu juhtis aga nimelt nii, et inimkonna esimesed sammud sotsialismi jalulejäädmiseks algasid ja teostati nimelt kapitalistlikult mahajäänud maal. See on ajaloolik tõsiolu. Noorpõlv peab nende raskete tingimuste juures algatud tööd lõpule wiima.

Teistes riikides, kus kapitalism wälja on arenenud — Saksamaal, Inglismaal, Ühendatud riikides, Prantsusmaal jne., neis maades on rewolutsiooni esimese poole läbiwiimine palju raskem. Palju raskem

on sääal kapitalismi iket kütutada, sest neis riikides on ta seljataga pikk ajalugu. Kapitalism suutis ideeliselt ja organisatsiooniliselt orjastada töölisklassi ja talupoegi. Ta on loonud keerulise ja mõjuwa organisatsiooni, kes põimib töölisklassi. Ta on wäljatöötanud reformismi illusiooni, mida õhutamad töölismassis wähemlased, opportunistid, igasugused sotsiaal-ismamaalased.

1918 a. wõitis töölisklass Saksamaal kapitalistliku wõimu ja walis oma rahwakommisjarid. Kuid need rahwakommisjarid ei olnud rewolutsionäärid ega kommunistid, vaid alatud sotsiaal-ismamaalased: nad wõtsid wõimu ainult selleks, et teinekord töölisi mahamüüa, nagu nad seda tegid ilmaõja algul 1914 aastal. Mõnepa kui töölisklass, neid uskudes ning arwates, et ta wõim on kindlustatud, piisje käest ära andes kodu läts, pöörasid sotsiaal-äraandjad hirmunud kodanluse poole ja müüsid wiimasele wõimu ära.

Sellest on möödunud 5—6 aastat. Kogu aeg on sotsiaal-ismamaalased oma tööd teinud: nõrgendanud töölise rewolutsioonilist energiat, on igal sammul töölisklassi huwifid ära annud.

Kuid ajalugu sammub edasi. Meie näeme nüüd, kuidas Saks sots.-demokraatlik partei katastroofiliselt langeb — ta elab üle feesmise põlemise protsessi. Töölismass põgeneb paanikaliskt sellest parteist wälja ja suurendab Kompartei ridu. Meie teame wiimaste walimiste tagajärgede põhjal Saksamaal, millise hoobi

andis tööliisklassi sotsiaal-demokraatidele ja kuidas tasus ta komparteile ta ustawa teenistuse eest.

Samuti võime meie ütelda ka Inglismaa kohta. Inglismaal on hästi organiseeritud tööliisklass, ta on juba lahti rebinud kodanluse küljest, organiseerinud oma partei. Kuid ka siin näeme meie vähemluse kihvitavat mõju. Säär on praegu võimu juures tööliisklassi partei. Kui tal nüüd julgust oleks minna revolutsioonilist teed mööda — oleks proletaarne diktatuuri maksmapanek kerge asi. Väheumus selle asja jaoks ei kõlba, ta ülesanne on tööliisklassi kinnipidamine, tema tagajätkimine kapitalismi poole. Kuid tööliisklass õpib kogemuste najal.

See kogemus õpetab Inglise töölisi vähemlaste alatut osa mõistma ja pole kaugel see tund (see on juba lähedal), kui nad enesest eemale lükkavad reformistlikud juhid ja lähewad Inglise kommunistide poole.

Mitmesugused ülesanded mitmesugustes riikides näitawad kommunistide wana ja noorepõlwe mitmesuguste ülesannete pääle. S. N. W. Liidu wanem põlw pidi ehitama Komparteid — revolutsiooni tegemise riista — ja revolutsiooni tegelikult läbi wiima. Need ülesanded on ta hülkawalt läbi wiinud. Kuid kui need ülesanded juba lahendatud on, kui nüüd on ülesätetud uus ülesanne uue ühiskonna ehituses kõigis ühiskonna elu aladel, siis ei tohi S. N. W. Liidu noorsugu unustada, et proletaarne revolutsioon on nimelt Internatsionaalne revolutsioon ja seni, kui kogu Euroopa riikides ei ole läbi wiidud proletaarne revolutsioon ja maksma pandud proletariaadi diktatuur, on wasturewolutsioonilise jõu wäljaastumine alati olemas.

Meie elame weel ägeda wõitluse ajajärgus, kus püsijal mitte wäikest osa ei tule etendada. Tööliisklassi talupoegade noorsugu kapitalistlikkudes riikides on nõukogude eeskujul püsijal tähtsusest aru saanud. Ta ei usu enam, et rahulikult teel, sõbraliku jutuaamisega kapitalistidega luua võib sotsialistlikku riiki.

Noorem põlw elab ja saab elama wõitluse ajajärgus.

Meie Prantsuse ja Saksa noored seltsimehed, olles pääletunginawa kaardiwäe revolutsiooniliseks eelwäeks, ühinesid okupeeritud Saksamaal (Ruhris) ühiseks korpuseks. Koondatud ridades paljastasid nad okupeerinawa sõjawäe soldatite ees kõige maade kapitalistide rõõwsihte ja kõigutasid sõjawäe distsipliini.

Selle tagajärjel ei istu praegu mitte wähe Prantsuse ja Saksa seltsimehi türmides. Kuid meie teame ka seda, millisesse paanikasse jattus Prantsuse imperialistlik kodanlus, millist häbakisa tõstsid Prantsuse kindralid revolutsioonilise noorsoo tegewuse põhjal. Prantsuse kindralite salakäjud, millest paistab Prantsuse okupatsiooni sõjawäe lagunemine, on selle revolutsioonilise tegewuse paremaks tunnustuseks, mida teinud Prantsuse ja Saksa noorsugu.

Bulgaaria weristes sündmustes oli noorsugu esimestes ridades. Ta oli proletariaadi ja talupoja seisuse selleks osaks, kes tungis edasi, kes ülestõusmise poolt oli. Ülestõusmises eneses etendas noorsugu tähtsat osa. Mitte wähe ohwrid ei nõudnud Bulgaaria revolutsioon töörahwa noorsoo hulgaft. Ta ka nüüd, pääle kompartei rüüstamise, jatkab ta organiseerimist.

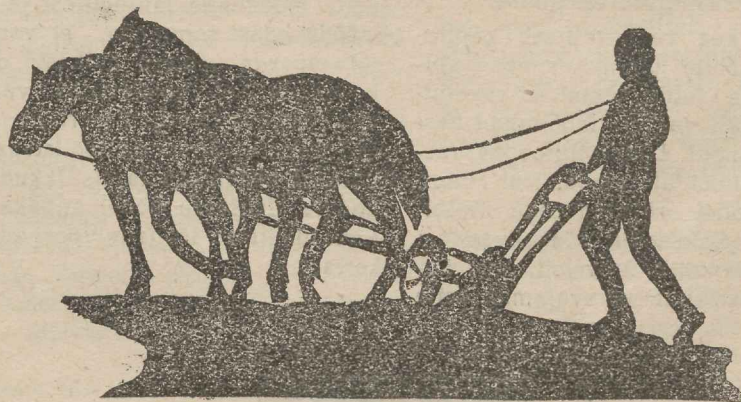
Kõigis riikides on tööliskoorsugu revolutsioonilises wõitluses esimesel kohal.

Wanem põlw on S. N. W. Liidus oma osa hülkawalt teostanud. Siin on meil tugew, raudne, hästi organiseeritud Kompartei, meie näeme wanemas põlwes revolutsiooni paremaid taktikerisid.

Milles seisab wanema põlwe jõud. Ta jõud seisab selles, et tal oli kindel teoreetiline ja praktiline ettevalmistus. Sellel wanemal põlwel on suurepäranne revolutsiooni riist — revolutsiooniline markssim.

Dma ajalooliste ülesannete täitmiseks peab ka noorem põlw põhjalikku teoreetilist ettevalmistust saama. Kuid seda võib saada ainult teoreetika ja praktika alalise liitumisega. See on Stjitski põhimõue, mida teostab noorpõlw.

Wassili Kolarow.

NOORSOO TÖÖ NING WÖITLUS.

Käesoleval juulikuul tulevad Moskvasse, Kremli müüride vahele kokku, nii Nõukogude vabariikide Liidu, kui ka kogu maailma kom. noorte ühingute esitajad läbiarutama oma ees olevaid ülesandeid, möödunud tööd, ning teed näitama edaspidisele võitlusele.

Nõukogude Vabariikide Liidu töölis-talupoegade noorsoo organisatsiooni ees seisab suur töö — aktiivselt tegutseda ning olla kom. parteile esimeseks abiliseks proletaarse riigi majandusliku ja kultuurilise elu ülesehitamises.

Nõukogude vabariik ehitab oma majandust uue majanduse poliitika tingimustes, kus ta peab lubama ka riigi tööstuse ja kaupluse kõrval erakapitaalil ja kauplejatel tegutseda.

Partei XIII kongress toonitas oma resolutsioonis noorte töö kohta, et küsimus seisab selles, kas võib sotsiaalne majandus, või sunnib meid kapitalistliku intelligentsi kultuuriline ülekaal osalt taganema, — see küsimus oleneb sellest, kuidas suudab proletaarne riik kasvavaid põlvesid ettevalmistada.

Noorte ühingu ülesanne on partei abil kasvatada praegust kasvavat põlve, ettevalmistada teda tulevase ühiskonna töö jaoks, et lähematel aastatel meie kõigis majanduslikkudes, poliit-kultuurlikkudes ja administratiiv-asutuste juhtivates kohtades oleksid kindlad ning poliitiliselt arenenud inimesed.

Seepärast on tarvis võimalikult laiemalt oma ümber koondada kasvavat põlve. V. K. N. Ü. peab olema palju laiem organisatsioon kui partei.

Kui noorte ühingu ridades praegu 700,000 liiget on, siis lähemal ajal peab noorte ühingu ridades olema 1½ miljoni liiget koondatud töölis-talupoegade noorsoo hulgast. Ühes oma ridade hulgalise laiendamiseega on V. K. N. Ü. ees suur töö, et neid noorsoo hulgast, kes tema ridadesse tulevad, kasvatada kommunistlikus vaimus, tõmata neid praktilise ühiskondliku töö juure.

Ka neis maades, kus veel valitseb kapitalistlik kord, on kom. noorte ühing esimene abilise kom. parteile, kes juhib tööraha revolutsioonilist võitlust kapitaali vastu. Möödunud aastal tuli kom. noorte ühingul Lääne-Euroopas raskeid revolutsioonilisi võitlusi üle elada. Kui Prantsusmaa imperialistid oma sõjavägedega Ruhri maakonda tungisid, et Saksamaa söekaevandusi omale röövida, ning silmapilk ärev oli, mis ähvardas uut sõjaplahvatust, uut verevalamist esile

tua, siis olid Saksamaa ja Prantsusmaa kom. noorte ühingud esimesed, kes julgelt petetud sõjavägedele selgitama hakkasid imperialistide röövpoliitikat. Seda kihutustööd tegid kom. noorte ühingud õige energiliselt ja seepärast tungis Prantsusmaa valitsus hirmsa vihaga noorsoo ühingute kallale. Alles hiljuti olid 150 kom. noorsoo ühingu liiget sõjakohtu ees, sõjavastase agitatsiooni pärast Ruhris. Neid mõisteti vangimajasse ja sunnitööle kümneteks aastateks ja isegi kogu eluajaks.

Samal ajal tõusid mitmetes kohtades revolutsiooni laineid ja tugev tööliste liikumine.

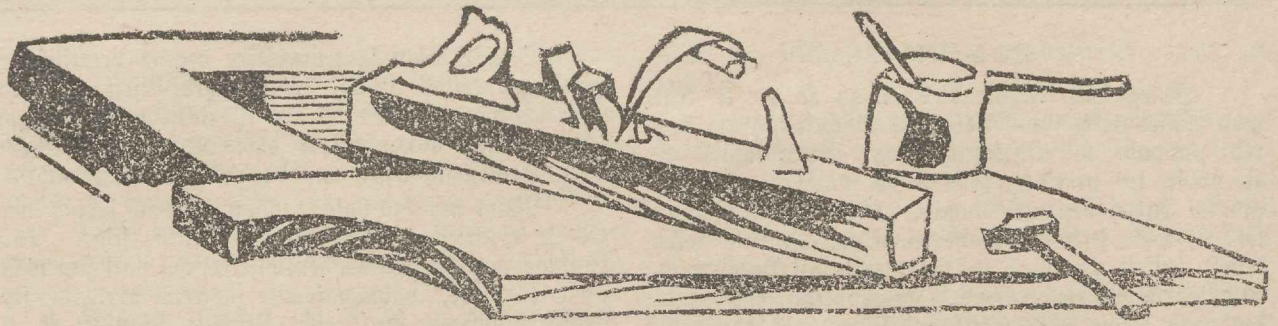
Saksamaal — Hamburgis ja Saksis ning Ruhri linnades oli uulitsatel ägedad lahingud, Poolamaal Krakovis olid verised kokkupõrkamised streikijate ning valitsuse sõjavägede vahel, Bulgaarias suur tööliste ja talupoegade mäss fascistliku Zankovi valitsuse vastu jne. Neis kõikides lahingutes oli tööliste-talupoegade noorsugu, kom. noorte ühingu juhatusel esimesena väljas võitlemas. Ja kui algas reaktsiooni ajajärk, kodanlus tööraha liikumise maha surus, langes kom. noorte ühingu ridadest tuhandeid tublimaid ja julgemaid liikmeid.

Kuigi kodanlusel korda läks revolutsiooni laineid maha suruda, mis tõusid 1923 aastal, on niisama kui kom. partei, ka kom. noorte ühingu mõju ja read palju kasvanud. Kõikides tähtsamates maades — Saksamaal, Inglismaal, Itaalias jne. said kommunistid palju rohkem häält parlamendi valimistel, kui kunagi enne.

Laiade töölis- ja talupoegade noorsoo hulkade koondamine komm. noorte ühingu ümber alaliselt kasvab, kuid sotsiaal-äraandjate read nõrgenevad. See tõendab, et laguneva kapitalistliku korra kukkumise tund kiireneb.

Üleilmsel komm. noorsoo ühingute kongressil teevad kõikide maade noorte ühingud kokkuvõtte möödunud lahingutest ja näitavad tee, mida mööda edasi sammuda, et veel laiemaid töölis-talupoegade noorsoo hulka oma võitlusridadesse koondada, et eelolevates võitlustes lahingusse viia tugevad organiseeritud noorte pataljoniid, kes ühiselt vanemate töölistega komm. partei juhatusel kodanluse fascistlikkudele mustadele jõududele otsustava hoobi annaks ning maksma paneks üleilmse töölis-talupoegade nõukogude riigi-korra.

K. Linkholm.

V. K. P. 13. KONGRESS TÖÖ KOHTA NOORSOO HULGAS.

Millest wälja minna.

Ülemineku ajajärgus, uue majanduspoliitika tingimustes omab töötavate kihtide kultuurilise taapinna tõstmise keerdküsimus põhitähtsuse.

Küsimus sellest, kas võidab sotsiaalne majandus, või sunnib meid kapitalistliku intelligenti kultuuriline ülekaal sammult taganema, — see küsimus leiab lahenduse sellest, mil määral suudab proletaarne riik kasutada põlvi kommunistlikuks põhikihiks ümber luua.

See küsimus võib lahendatud saada ainult sel tingimusel, kui võimaldatakse pärida tööliikumise eelwäe oskusi ja kogemusi täiel määral.

Teisest küljest, võib see küsimus lahendatud saada, kui partei praegused põhikihid noorsoo küsimuse kogu tähtsusest aru saavad ja kuivõrd nad noorsoole oma hoolt, jõudu ning tähelepanu pühendavad.

Ühingu põhikihid.

Proletariaadi juhtivat osa süvendada on võimalik ainult kindla marxistlik-revolutsioonilise taktika ja partei sotsiaalselt puhta koosseisu läbi. R. N. U. peab tööliste pääle tugedes oma a'uspinda laiendama ja noorte pioneeride organisatsioon peab endasse liituma, koondama veel laiemaid sotsiaalseid ringkondi.

Kuid see tendents ripub alati juhtivate jõudude olemasolust ära.

Grandina seisavad siin kõrgemad koolid. Kuna siit peavad tulema juhtivad põhikihid, siis peab nende kommunismi waimu kindlustama nende proletariiseerimise läbi.

Komm. R. Ühingu on viimasel ajal oma klassilise koosseisu parandamises suuri edusamme teinud.

R. N. U. ei pea tööliste ühinguksse tõmbamise korral mitte ära unustama talupoja kühwik-noorsugu, kesktalupoegade paremaid elemente ja ideoloogiliselt proletariaadile kõige lähemal olevaid intelligenti elemente. Tä'eb loobuda niisugusest „klassifitseeritusest“, mis küla noorsoo juhtimise kodanlike elementide hoolde jätab.

Uueks ja palju töötavaks nähtuseks on noorte pioneeride organisatsioon, mis kiiret kasvu avaldab, kuid seni veel väike on. Siia peab andma rohkem abi ja jõudu, kui seni ajani; teiselt peab siia rohkem

koondama tööliste lapsi, samal ajal ka sotsiaalselt pinda laiendada püüdes, erilist tähelepanu küla juhtima.

Kõrgemate õpeasutuste sotsiaalse koosseisuga on asi kõige raskem. Nende ettevalmistuskoolid — tööliskoolid — on tööliste käes. Halvem on asi koolikoolides, olgugi, et sääl suur protsent parteilasi ja noorsoo ühinglasi on. Veel halvemad on aga muud kõrgemad õpeasutused oma sotsiaalse koosseisu poolest. Siin peab sihtjoonteks olema parteilaste protsendi suurendamine ja tööliste vastuvõtmine suuremal arvul.

Ühenduses uue majanduspoliitikaga, tööstuse töusuga ja külas alanud sotsiaalse jagunemisega, tulewad tööliskoorsoo hulgas ka teatud protsessid nähtavale, mida arvesse peame võtma.

Wabriku noorsugu.

Mitmesuguste majandusvormide mõitlusel, mille raamides praegune klassisõda areneb, on wastoluline iseloom (nagu tööpuudus riigitööstuse töusu juures, kapitalistlikud majapidamise vormid jne.). Ja selle kõrwal veel kapitalistlike vormide reaalne kasv nii maal kui linnas. Kõik see raskendab olukorra dieti arusaamist.

Tööpuuduse kasv tööstuse töusu juures linnades peab loomulikult tekitama ka rahulolematust. Nõukogumõitu kõwenemine tõmbab intelligenti noortsugu koonnoorsoo poole, kuid ühel ajal sellega areneb ka „smenowehowline“ opositsioon, külas tekitab talupoegade jagunemine kühwikute waesenemist, kuna samal ajal töuses jõukamate kihtide aktiivsus.

Meid protsesside arvesse võttes peab R. N. U. kõwendama tööd proletaarse noorsoo hulgas kolmes sähis: majandus-diguskirikus (noorte tööliste huwide kaitsmine), noorsoo ültkultuurilise taapinna tõstmise ja poliithariduse edenemise sähis, esikohale asetades siin sotsiaal-ökonoomilise ja poliitilise elukorra selgitamise. Wäsimatalt tööliskoorsugu organiseerides peab R. N. U. intelligentide elementide vastuvõtmisele suuremaid wormalusi üles jättdma (pikem kandidaadi staash, rohkem soowitajaid jne.).

Töö külas.

Praegustes tingimustes omab K. N. U. tegevus külas eriti suure poliitilise tähtsuse. Küla noored peavad poliitiliselt ühendatud saama just K. N. U. poolt, kes praegugi juba külas suuremat osa mängib kui partei organisatsioonid. Mitte milgil tingimisel ei tohi kesktalupoegade noorsoost kõrvale hoida, teisest küljest aga peab juhtivat tegevust kindlustama proletaarlastele elementidele. Komnoorsoo tegevus külas peab olema ühiskondlik poliitiline, mis ühendatud majapidamisega, nagu tööd küla nõukogudes, vastastikku komiteedes, kooperatsioonis, agraarpropaganda, põllumajanduskollektiivide organiseerimine, kool ja tehvematel lihtide huvide kaitsmine.

Tütarlaste nõrk osavõtt koolidest ahwardab proletaarlaste naispõlve kommunistlikust kasvatuses väljaspoole jätta. K. N. U. ülesanne on tütarlaste aktiivsesse ühingu töösse tõmmata. Partei, ametiühisused, koolid peavad neile ses asjas appi tulema.

Partei ja ühing.

Proletaarlike ja talupoja noorsoo organiseerimisel on esimese järguline ühiskondlik-poliitiline tähtsus. Kui refew, kust partei uusi wärskaid jõude saab, on K. N. U. samal ajal ka partei mõju edasikandja laiemaisse rahvatihedesse. Seesuguse peab K. N. U. olema omavalitsusliku organisatsioonina.

Teisest küljest aga on tal wõimata oma osa lõpult läbi wiia, kui ta pole parteiga tihedalt seotud vastastikuse informatsiooni ja paremate parteiliste feltimeeste tööle kufumise läbi.

Seepärast peab kõigi kõrwalekalbumiste vastu K. N. U. wõitlema (näit. „ühediguksuse“ teooria vastu). Vähemaks ülesandeks on seega parteilise põhikõige kõwendamine ühingu.

Partei juhatusel all oma ühiskondlikku tööd tehes, peab K. N. U. süstemaatilist oma liikmeid kõigi K. N. U. walituse põhikõiguste arutamise tõmbama.

Õppus ja ühing.

Tuleb korraldada süstemaatilist partei ajaloo, tema programmi, taktika, organisatsiooniliste põhimõtete ja Lenini ideelise püanduse tundmaõppimist.

Partei liikmed peavad aru saama, et sel tööl on määratu tähtsus. Igasugune töö takistamine parteilistmete poolt on proletaarlastele liikumisele kahjulik.

Partei peab suuremal arwul paremaid parteitegelasi ühingu tööle eraldama, sest kuna ühingu ülesanded kasvavad ja keerulisemaks muutuvad, on waja spetsiaalteadmisi ja kogemusi.

Kom. N. U. ühingu põhiülesandeks on kogu ühingu ja iga üksiku liikme ühiskondlik-poliitilist aktiivsus tõsta. K. N. U. ühinguasend peavad parteile esimesteks abilisteks olema poliitilisel administratiivsel, majanduslikul ja hariduslikul tööaladel, nii linnas kui maal. Ühingu tööl ei pea piirduma ainult „duhtkultuurilise“, „puhtpoliitilise“ jne. aladega, waid peab kõiki siduma.

Samuti peab ka teoreetiline õpetus praktilise tegevusega seotud olema. Ainult praktilisest tööst elawalt osa wõttes, wõib K. N. U. tõelikka kommunismi eest wõitlejaid luua. Peab wõimaldama töölisel-aktiivistil raskemate tegevusalade päälle pääsemist.

Linna noorsoo hulgas töötades, peab ühing energiliselt tegutsema majanduslik-diguslikus sihis. Tööpuuduse ja tööpalka wähenemise kõrwal peab siin wõitlema töökaitse, palgamaksimise süsteemi alalhoidu, sotsiaalse kinnituse jne. eest. Samuti peab K. N. U. walwama tööolude järele eraettevõtteis ja töösääduse täitmise järele.

Töölisnoorsoo kultuurilise taapinna tõstmise alal on eriti tähtsad wabrikute õpekoolid ja tehnilised kursused. Nende koolide majandusliku külje parandamine on partei ülesanne, milles ta K. N. U. peab tugema.

Koolitöös linnas ja maal on tarwilik, et koolid sotsialistliku ehituse pinnal oleks töölistalupoja klassi nõuetele vastawad. Seda tööd tuleb harid. komisariaadil üheskoos N. U. ühingu teha. Koolitöö peab olema seotud õpilaste wõimalikult suurema isetegevusega.

Grilised ülesanded külas.

Wäga tähtsal poliithariduse alal on põhiülesandeks sotsialistliku arenemise sihtide väljaselgitamine praegustes Napi oludes. Poliitharidus ei pea mitte sõnade tegemise iseloomu kandma. Laialise agitatsiooni kõrwal peab käima sügaw propagandiline töö, mida praegusel ajal kõige parem oleks siduda leninismi kui Marxi õpetuse täiuslikuma järelduse tundmaõppimisega.

Kõige suuremat tähelepanu peab pöörama noorsoo ajakirjanduse—ajakirjade, broschüüride ja üleskutse lehtede päälle, peab loodama spetsiaalset lehti, mis nimelt küla noorsoole oleks määratud. Lehed peavad sisaldama üldiseid, kuid samal ajal ka arusaadawaid ja asjalikke propaganda tükkide; teisest küljest aga peab noorte kirjasaatjate läbi kohtadega end siduma.

Sõjawägi.

Külas, nagu juba tähendatud, on K. N. U. ülesanded wäga suured ja vastutusrikkad. Wastastiku abiandmise komiteedes, lugemistubades, kooperatsioonis ja mujal töötades, peab K. N. U. selle töö tähtsamaks teguriks olema. Töö külas peab kandma massilist iseloomu: peab töötama igalpool, kus küla noorsugu kokku koguneb.

Ühing peab küla noorsugu õpetama teistmoodi elama ja töötama. Ta peab lähendama külale nõukogu walituse niisuguseid algatusi, nagu wõitlus uute põllutööwiiside, tehniliste paremuste ja kirjaõpetamise lihtdeerimise eest. Ta peab kaasa aitama küla noortel liituda põllumajanduse kollektiivsesse ja katseliste majapidamiste loomisele.

Grilise tähtis on küla noorsoo kooli loomine, mis peab andma revolutsioonilisi ja kultuurilisi põllumehi, kes koopereerimisele ja kollektiivsele põllumajandusel.

püüavad. Linna noorsoo organisatsioonid peavad küla org. aitama sellega, et küla kultuuritöötajate teenistuses oleks tömmatuid wabrikute ja tehaste noorsugu. Seejuures peab püüdma, et kultuuritöö oleks siin tofukölas poliitilise kasvatusega. Põhi-ideeks peab olema tööliste ja talupoja liidu idee, esimese juhatusel all.

Tõsist tähelepanu peab pöörama ka sellele, et tömmata noorsoo tegemuse küla intelligenti: koolitõpetajaid ja agronoome.

Määratu tähtsus on K. N. U. tööl sõjaväes, kus teda peab juhtima internatsionaal-sõjalises waimus. Siin peavad K. N. U. pääülesanneteks olema sõjalise propaganda, poliitihar. töö, hoolitus puna- ja mereväelaste eluorra eest, kihutustöö õhulaewanduse ja sõjateemias hääks jne.

Noorsugu ja rahwuskuumus.

Internatsionalismi waimus oma kasvatustööd tehes ja rahwusliku schowinismi vastu wõideldes, peab K. N. U. maksimaalseid jõupingutusi tegema rahwustöö alal, eriti niisuguste rahwuste hulgas, mis kõige rohkem maha jäänud. Ses töös peab aga ka tõsist arwesse wõtama rahwuslikud iseäraldused, hoidma schabloonilikke eest.

Rahwuslike iseäraldustega seotud küsimused tuleb lahendada niisuguste wabatahtlikkude ühenduste organiseerimise teel, kuhu kuulutsid ka parteituid seltsimehed. Samuti peab loodama füüsilise kultuuri ühinguil laiemal määral.

Rõrgem kool.

Rõditi tarwilisi sanune tehes, et K. N. U. jaoks massiline kommunisti kool, peab parteis, oma esimese järgu ülesandeks säädma noorsoo ratsionaal-kommunistliku kasvatuse kõrgemais kwoles.

Et kõrgemat kooli oma mõju alla wõita, peab wõitma oma mõju alla partkoolid ja rapsakid.

Tarwidus nendele massilistele koolidele erilist tähelepanu pöörrata, dikteeritakse meile ette tööliste madalast eralbamine on hariduse tafapinnast. Tuleb igapidi ala-

Venemaa Kommunistliku Partei sekretäär sm. A. A. Andrejev.

mate ja koolide wõrgu laiendamisele kaasa aidata.

Majanduslikkude tingimuste ja majanduslikkude arenemise kohaselt on waja kõrgemate koolide wõrgu kiltendada, kui ka wähendada õpilaste arwu, samal ajal asja õpe- ja materiaalsel külge parandades. Minult sel teel wõib õpilaste raskesse olukorda paremust tuua.

Endiselt teraw on kõrgemate koolide marksiistlikkude õpetõududega warustamise küsimus. Enamas jaos kõrgemates koolides on ka ühiskonna teaduste õpetõoolidel kodanline professuur. Waja püüda kiirel korras luua kommunistilisi professori.

Partei peab hoolitsemas ka kvalifitseeritud parteitõgelaste ettevalmistuse eest. Seda ülesannet täidawad komülikoolid, kes peawad andma igakülgselt ettevalmistatud poliitõgelasi. Komülikoolide programm peab koosnema disiplinist, millel õpetõkohene ühendus praktikaga, ühiskondlikkude teaduste õpetõmist peab elawamaks tegema ja praegusaja nõuetega siduma. Niisugusi kooli reformeerides peab edasi andma seda marksiistlikku bagaaschi, millele tuges partei on wõidelnud ja praegugi weel wõitleb.

Kõrgemaid kooli peab valmistusega siduma, misjuures praktika ei pea olema puht-tehniline, waid niisugune, mis praktikanti ette wõdte ellu wiiks ja ühel ajal ka poliitilist kasvatust pakuts. Ülikooli parteilised ja K. N. U. rakused peawad oma töõmetõodi paremale järjele säädma, et ühiskondlik töõ ei takistaks akadeemilist ja wastupidi. Teisest küljest peab õpilaste materiaalsel seisukorda parandades wõitõlema liig koormawa õpetõõ vastu.

Partei peab arusaama, et eitawad nähtused noorsoo hulgas tekkiwad raskel majanduslikust olukorras ja kommunistlikkude jõudude puudusest. Niisuguste jõudude wälja-

noorsoo ideeliseks kasvatamiseks

KEVADEPIDU.

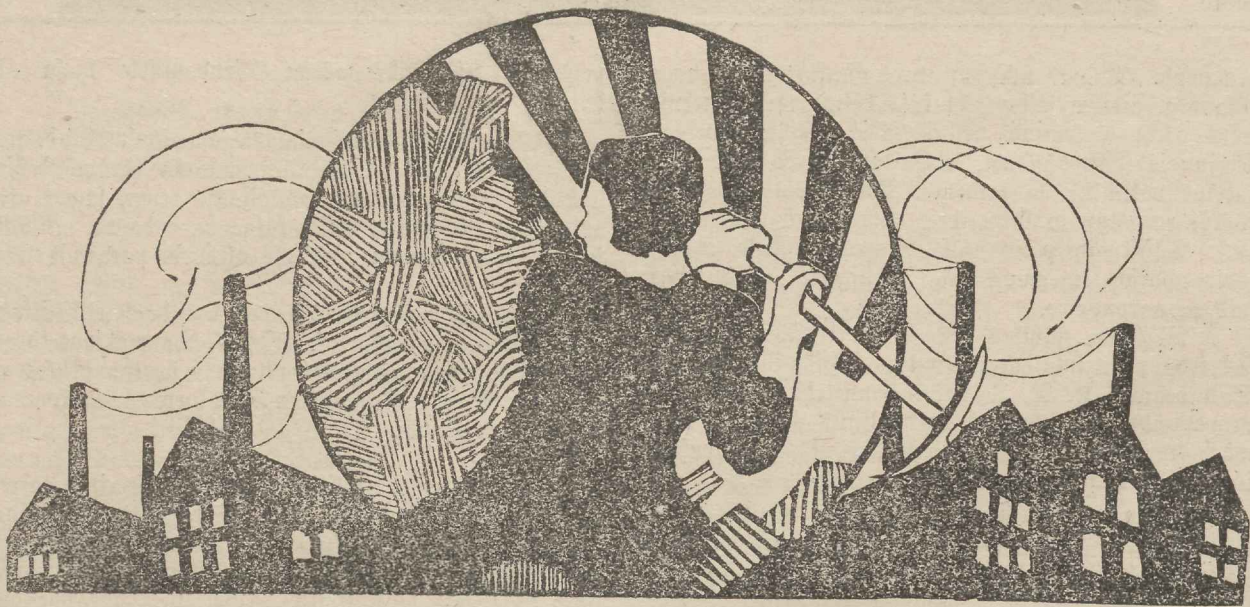
Ju laskund kevad rõõmuhõiskel alla,
Lõõnd sammetiga rohelineks maa
Ja paisutanud puudel pungad valla.

Läind hingusele kiredeta tali,
Ju ärkand paljasraagne metsaneid —
Tast kostub sadahääline rõõmuheli.

Ei suuda miski vägi kinni hoida
Noort tungi, kõiki sõõvat wõitlustuld. . .
Eks kevadpäike juba latvul loida?

Me, noored teretame kevadpidu
Kui wõitlusalget pärast musta õõd;
Me teretame noore elu idu.

Hugo Angervaks.

LOTTERII ROOTSLANE

Martin Andersen-Nexö

(Järg.)

Esimestel päevadel oli tal seepärast häbi, kuid ta noomis iseennast seni kui häbi kadus. Jumal, südame ja kõhtude proovija, on tunnistajaks, et ta ainult pehmema ilma sid ootab ja siis viinast täiesti loobub. Ta on astunud juba määratu sammu selles sihis, ja nimelt — ei joo enam päälle poisikese ilmumist viina, vaid lepib ainult einega. Muidugi joob ta sel ajal endisel määral, millest varem terveks päevaks jätkus, kuid siiski oli ta sammu edasi astunud. Ta püüdis enesele töeks teha, et võib ka ilma selleta läbi saada, kui tõsiselt selle juure asub.

Ühte ei võinud aga igal juhtumisel eitada: lõunasöök oli ilma viinata päris kuiv, kuid palju hullem oli see, et teised valjult märkusi tegid, mida poisike aru saada võis. Parem oleks juba, kui asi avalikult käiks. Ja ühel hääl päeval lõpetas rootslane oma saladused ja jõi poisikese juuresolekul, võttis teda õhtu ühes kõrtsi ja maksis tema juuresolekul oma nädala võla kinni.

Kõrtsis istusid teised töölisel, kes jõid viina ja õlut ja mängisid „vürflit“. Rootslasel tuli nendega paar partiid mängida. Poisike mõtles kodus viibiva ema pääle ja küsis ikka, kunas nad minema lähevad. Siin kutsus üks tööline teda oma juure ja tahtis viinaga kostitada. Poisikene ei tahtnud, kuid isa naeris ta üle. Siis rüüpas poisike, kuid viin ei sattunud sellesse kõrisse, ta hakkas kõhima ja oleks peaaegu lämbunud, samal ajal, kui teised teda naersid. See ei möödunud nii ruttu ja tekitas kannatamata valu kõris, viimaks hakkas ta nutma. Siis ostis isa talle magusa kringli ja kui nad koju poole läksid, ütles talle:

— Kui ema sinu käest küsib kivimurrust ehk sellest, kas meie kõrtsis käisime, siis ära lausu sõnagi. Nüüd oled sa ju poolenisti mees ja aitad teenida; naistesoolet ei ole tarvis kõike kõneleda.

Seni vaatas poisike kõrtsi pääle oma ema silmadega. Ta ei olnud kunagi sääil käinud, kuid teadis emalt, et kõrts selles süüdi, kui kodus puudust tuntakse ja pagar leiba enam võlgu ei anna. Kui ta esimest korda kivimurdu läks, suudles ema teda ja ütles: ta peab isa aitama kõrtsist mööda saada. Tal oli veel ka meeles, kui isa mitu korda joobnult koju tuli, hirmsasti söimas ja ema juukseid pidi mööda põrandat lohistas. Ta oli siis alles väike laps. Viimastel aastatel ei olnud seda küll enam juhtunud, kuid õige tihti tuli isa vintis olekus koju ja siis sai ema lähemaks nädalaks ühe krooni võrra vähem.

Lapsed on õige vastuvõtlikud. Ema muidugi söimas, et toitjad soojasse kõrtsi läksid ja sääil õlle ja viina pääle mängivad! Kuid selle eest teenivad nad ka raha, — mis sellest rumal naine aru saab! Ta on nüüd ise teenija, — seda ütles isa — ja ta oli temaga kõrtsis, kus teda lahkelt vastu võeti. Seda ei või keegi poisikestest oma kohta öelda; toppigu nad omale püksisääred saabastesse niipalju kui tahavad. Ja tema õekesed samuti. Kui neil tuli algab, naeravad nad teda välja, sest ta peab kivimurdu minema; kuid teadku nad ainult, et ta sai magusa kringli ja käis täismeestega kõrtsis. Kui ta neile aga sellest jutustada võiks, kuid just seda ei või ta.

Kodus oli poisike vaikne, kuid lähemal laupäeval peatas ise kõrtsi kohal ja ootas isa sisseminekut.

See oli just lotterii väljaloosimise päev, ja rootslasel oli seepärast teatud moraalne rõhuvus. Ta tuli otsusele, et ta armsa jumala vastu ennast mõistlikult üleval peab pidama, kui võita tahab.

Selle tagajärjel ei tahtnud ta sugugi üle kõrtsi läve astuda, vaid saatis poisikesega viinavõla ära. Nüüd, kui asi mängusse puutus, hakkas ta kartma ja kartus ilmus südametunnistusena nähtavale. Need rahad olid süü tõenduseks tema vastu ja ta tundis kergendust, kui neist vabanes. Samuti oli ta täidetud ka kindlast otsusest, teatada naisele, et ta viinast ei olnud loobunud ja selles on ta tema võlglane. Iseeneses aga vandus — sellest silmapilgust, kui pilet võidab, olla täiesti kaine.

Kõrtsis istusid kõige süütuma ilmega seltsimehed ja napsitasid veerandi isegi väikesest nädalapalgast maha. Tehti seda vähem tahtmisest, kui sissejuurdunud harjumusest, kuid harjumus on tugevam isegi pahast haigusest.

Enesega rahul olles samus rootslane oma poisikesega edasi. Ta tegi midagi hääd ja selle eest saab ta tasutud, seda ta tundis. On ometi viimaks armuline jumal, kes kõigist kõige kõrgemal seisab ja piletite numbrid välja kisub. Ta võttis poisikesest käest kinni — ta ei olnud seda teinud sellest ajast, kui poisikene veel õige väike oli — ja näitas talle tuletorni, mis teisel pool, Rootsi kaldal, signaalitulega vilksatas. Ta rääkis poisikesele väikesest alevist säääl teisel pool, tuletorni taga, kuid palju kaugeimal maal, kus elab vanaema ja kuhu nad siis sõidaks, kui neil palju raha oleks. Ja ta vastas poisikesest kõikide küsimuste pääle, mida hariliselt kunagi ei teinud. Poisikene tundis omapärast, haruldast rõõmu ja tahtis ikka veel kõvasti isa käest kinni hoida, kui nad uulitsale olid jõudnud; kuid seda ei lubanud isa.

Varsi pääle ämarikku jõudsid mõlemad koju. Kõik nägid kohe, et isa hääs meeleolus on. Ta ei riienud põrmugi, et ta tuhvliid omal kohal ukse kõrval ei olnud.

Pääle pesemist, sokkide vahetust ja õhtusööki, võttis ta kätkest lapse, lobises temaga ja pildus teda laeni. Siin ilmus teine ja tahtis ka lennata; kuid isa ütles, et ta on liiga suur; selle eest istus ta pingile ja võttis teda teisele põlvele. Teine poisikene istus kummutil ja kopsis võimega; ta oli kahevahel, võttis siis aga julgust ja tuli vana vilega, mida ettevaatlikult ja pikkamisi isale

üle laua ulatas. Kui nägi, et isa selle vastu võttis, siis tõi köögist ruttu kruusi vett, sest vile ei annud ilma märjaks tegemata häält. Nad ei pannud tuld põlema ja rootslane puhus vilet, kahe lapsega põlvedel, samal ajal kui ema kõige nooremaga tegemist tegi ja vanem ahju ees põlvili olles „Rocambola't“ luges. Ta oli selle kaupmehe pojalt lugemiseks saanud kuue nööbi eest ja see paistis odavana, sest raamatus oli üle kolmetuhanda lehekülje.

Kell kaheksa, nagu harilikult, heideti magama.

Teine päev oli puhkepäev ja rootslasel ei olnud tarvis tööle minna. Siiski tõusis ta harjunud ajal, süütas lambi põlema ja läks pööningule, kus kahe vana kontsa ja vask naelte abil poisikesest saapad ära parandas. Ja kell kuus, kui lapsed ärkama pidid, seisis saapad uute kontsadega nähtaval kohal. See oli määratuks rõõmuks poisikesele ja niipea kui ilm valgemaks läks, kadus ta oma uiskudega. Kaks teist, kellel ei olnud ei uiskusi ega saapaid, vahtisid kahetsusega talle järele ja oleksid peaaegu nutma hakanud, kuid ema rahustas neid sellega, et kui nad endid ilusasti üleval peavad, viib isa neid sõidutama. Ta ütles seda nii, et mees kuulma pidi, kuid see ei teinud sellest väljagi. Kuid enne lõunat tõi ta ise kelgu pööningult alla, pani mõlemad lapsed pääle istuma ja läks nendega päikeses käes säravale lumele. Lõunaks üllatas neid ema pannkookidega siirupis ja kui pääle lõunat lapsed puhkepäeva kooli läksid, said nad lasteraamatute ostmiseks kaks ööri. Öhtul luges neile vanem ette, kuna isa vestiväel pingil istus ja hää meelel päält kuulas. See oli päev, mida rootslase naine ja lapsed oma kalendris valge kivina võisid märkida.

Ilmus võitude nimekiri, kuid rootslase nummert säääl ei olnud. Ligilähedane on, kuid mitte

see. See oli temale raskeks hooiks. Armulik jumal ei tahtnud seda — kuid miks? Võib olla tähendab see trahvimist? Kuid otsekoheselt öeldes, mis asja on armulikul jumalal lotteriiga? See on ju õnnemäng. Ja see oli halb juhtumine. Ka naine ootas tagajärgi sama põnevalt nagu temagi; nüüd luges ta naise näolt, et ta ei kiida mängu jätkamist. Kuid ta lubas ameti piletit uuendada ja nii kerge ei ole lootustest loobuda. Õnn selles loosimises oli ju nii lähedal ta uksest — järgmine kord koputab ta arvatavasti juba. Esimene väljaloosimine on alati kõige ihnsam — pärastpoole kujunevad võidud tihedamateks, suuremateks ja viimane väljaloosimine on kõige pa-

V. K. P. keskkomitee liige, S. N. V. Liidu töö- ja kaitsenõukogu esimees, S. N. V. Liidu rahvakomissaride nõukogu esimehe aseäitja, Moskva nõukogu esimees sm. P. V. Kamenov.

rem. Ta arvas nagu teha nagu oleks ta mängimisest ära ütelnud, kuid mõtles salaja siiski jätkata.

Nii ta ka tegi.

Vastuväiteid, mis ta hingesügavusest selle uue pettuse puhul üles tõusid, rahustas ta, kujutades omale ette, milline rõõm on see naisele, kui ta ühel päeval üllatava teatega tuleb, et nad rikkad on.

Pettumuse tõttu muutus ta uuesti kinniseks. Lapsed armastasid teda sarnasena nagu ta oli laupäeva õhtul ja puhkepäeval ja õhtuti, kui ta sõi, poetasid nad laua juure ja seisid säääl ootavalt. Kuid ta ei teinud nendega enam tegemist.

Seekord pingutas ta vähe, kuid see ei toonud mingisuguseid tagajärgi. Nüüd lödvendas ta oma pääle pandud ohje ja nagu enesele kättetasumises läks kaugemale, kui varem. Laupäeva õhtuti saatis ta poisikese rahaga üksi kodu, kuid varjas enese jaoks veidi rohkem kui muidu ja käis kõrtsis ka nädala keskel.

See andis ennast kohe tunda kodus ja naisel tuli kokku hoida, et aga kuidagi oma viletsusest läbi ajada. Enne hoidis ta enese ja laste päält kokku, kuid tal käis ülejõu mehele paremaid suutäisi hoida, nagu varem. See rikkus mehe meeleolu ja kord õhtul, tulles koju joochnult, hakkas ta toitu söömama ja ütles, et naine ja lapsed teda paljaks söövad ja ta peab puudust kannatama, et aga need omal kõhtu täis saaksid toppida. Kuid karskena vaikis ta ja tegi ise omale etteheiteid.

Ta naine vaikis mõlematel juhtumistel ja tegi mis võis. Ta ei teadnud, et mees lotteriis mängu jätkab, kuid teadis, et ta salajas puskari ostab, kuid oli sedavõrd tark, et ütelda — ta võiks oma puskari parem kodust kaasa võtta.

— Säääl on ju nii külm, et sul midagi sooja kaasas peaks olema, — ütles ta oma kavatsuse varjamiseks.

Kuid vaatamata selle pääle sai mees asjata aru ja lükkas kangekaelselt naise ettepaneku tagasi.

Päev pääle selle oli ta virk nagu paluks vaikides andeksandmist. Poisikese vastu oli ta peaaegu alati hää. Kui ta teatud arvu aukusid valmis raius, oli ta vaba ja võis jalutada. Siis soris poiss lumega kaetud kaljudel, korjas külmanuid kibuvitsa marju ja viis neid kodu õdedele. Kaapis ka lund metsaõunapuude alt ja leidis sääält lume all valminuid metsõunu. Enamasti oli tal kaasas kelk ja kott; siis korjas ta okaspuu metsas männakäbisi ja viis õhtu terve koorma põlevaid aineid koju. Isa aitas tal kelku vedada — vahest koduni, vahest ainult kõrtsini.

* * *

Kui niiviisi mõni nädal möödus, jäi koige noorem laps haigeks. Sel ajal möllas väikeste laste hulgas kopsupõletiku taud, mis ümbruskonnas juba rohkesti ohvrid nõudis. Lapse päled

õhetasid ja uni oli korratu; rootslase naine oli rõhutud ja kurb; ta kartis, et see on kopsupõletik.

— Kellel jatkaks küll raha, et arsti ainult selleks kutsuda, et teada saada, kas laps kopsupõletikus on, — ütles ta kord õhtul mehele.

Ta ei annud mingisugust vastust. Taskus oli tal kaks krooni, just niipalju, et kinni maksta tohtri käiku. Kuid tunahomme õhtul peab ta pileti uuendada — andis oma sõna!... Ja pääle selle on lapsel võib olla ainult hambad tulekul ja väike palavik. Samal arvamisel on ka ta naine, kui kainelt mõtleb — kuid naistesugu armastab alati kuradit seinale maalida.

— Ei või meie ju kohe arsti kutsuda, kui üks neist kiunuma hakkab, — ütles ta pahaselt ja heitis voodi.

Hommikul küsis ta lapsest, kes rahulikult magas; lõunal pidi aga vanem poisike täpsed teated tooma, juhtumisel kui tarvis arsti kutsuda.

— Õekesel on parem, — ütles poisike.

Õhtul uuendas rootslane oma pileti ja see oli parajal ajal.

Mitte see, et ta oma lapse ja lotteriipileti ühele pulgale säädis, — o, ei! — nii lihtsalt asi ei seisnud! Siin oleks tal selge olnud, mis teha tuleb. Kuid elu ei pane oma märki mitte sarnase nähtuse pääle. Rootslane armastas väga oma lapsi, armastas isegi rohkem kui oma iseloomu poolest seda tahtis. Nende hääks, ja ka oma naise hääks kannatas ta külma ja higi, nii et töö vaheajal jäi tal villaste alusriiete puudusel veri soontes seisma. Nende hääks elas ta, kuigi seda ei tunnud, nende hääks mängis ta lotteriis. Ja seepärast oli ta südamel raske, kui lapse tervislik seisukord halvenes.

Ta tundis ennast süüdlasena, samal ajal kui istus naisega kätki ees, kumardades kartusega ja kuulatas nõrka, korisevat lapse hingamist.

— Kopsupõletik, — sosistas naine ja ta huuled värisid.

— Homme on palgapäev, — ütles mees tassa, — siis võime meie arsti kutsuda.

— Oh jumal, kaitse meid selleni! — ütles naine pisarsilmil.

Lapsed olid juba voodis.

Rootslane heitis magama ja naine tegi ka nagu lähaks puhkama, kuid jäi. Ta tahtis valvada oma lapse juures ja kartis magama minna, et võib olla sel ajal teda kaotada võib.

Ta silmad olid nagu kustunud ja nagu läbiimbunud valust, samal ajal, kui ta tuba koristas. Niipea kui ta kätki juure peatama jäi, voolasid pisarad ta palgilt ja nagu tõmbas valust kokku. Homme on juba liiga hilja ja ta kaotab oma lapse, sest nad on liiga vaesed ja ei jõua arstile maksta.

Ta oli sügavalt rõhutud ja hirm valdas teda, hirm jumala ees. Ta on ju elu ja surma üle va-

litseja ja kui laps sureb, siis tähendab, et jumal nii on tahtnud.

— Jumal on nii helde vaestele inimestele laste andmises, kuid unustab sagedasti hoolitsemast nende toitmise eest, — ütles ta kord meele tuse hoos lapse sünnitamist oodates. Ta kahetses kohe seda. Kuid nüüd tahab jumal kätte maksta ja karistab teda nurisemise eest. Ta sundis ema südames armastust lapse vastu kasvama ja tahab nüüd teda tundelisemalt karistada ja last tagasi võtta. Oh, jumal, oh, jumal! Neil ei olnud ju siis mingisugust teenistust ning kaupmees ja pagar ei tahtnud enam võlgu anda. Kuid see ei tähenda jumalale midagi, sedaenam nõuab ta alandlikkust. Ja tema tahtis ometi olla alanlik! Ta on valmis kõike kannatama, ta võtab kõik vastu, mis issand ta pääle paneb, kui ta aga last alles hoiaks!... Ta laskis põlvili põrandale, nuttis ja palus — kaua, kaua. Palju sõnu ei suutnud ta välja mõelda, kuid harilised ei kõlvanud käesolevaks juhtumiseks. Kuid ta soovid palusid ta eest, läbitungivalt, kindlalt, nagu imtudes ja nad ühinesid kogu ta olemasoluga ja midagi ülepääsematut võitles kõigevõimsamaga, püüdes temalt armu välja kiskuda. Ta palus ja unustas iseene olemasolu; palus nii, et süda rinnus peksma hakkas. Ta palus vaimustuse, palus selleni, et võis näha jumalat...

Ärgates oli ta õige nõrk, tundis kirjeldamata kergendust. Nüüd oli ta kindlas arvamises, et jumal ta last ei võta. Kord kuulis ta kirikupapi jutlust; ta ütles: inimene võib nii paluda, et jumal teda kuulma peab; ja ta palus nüüd nii, kuidas paluda võib ainult ema, kellel raskelt haige laps on. Papp lisas muidugi juure, et sarnasel palvel heldus puudub, kuid naine ei pannud seda tähele, kui aga ta laps elama jääks. Ja ta peab elama.

Ta pani lapse juure kätikisse pudeli sooja veega ja niipea kui ta ärkas, andis talle rinda. Nüüd oli ta rahuline ja kindel, suikus vahetevahel, kuid ärkas kohe, kui laps ennast liigutas. Nii jõudis poolöö, kell üks, kaks, kolm.

Samal ajal, kui ta nii ärkvel lapse kätiki ees istus, avanen tasakesti uks ja sisse astus ta mees, särgiväel. Ehmunult tõusis naine püsti ja hoidis vaevalt kiljatamist tagasi; kuid siis tundis ta tulejat ja naeratas usaldavalt mehele vastu. Mees vaatas aga tema pääle ükskõikselt. Last tahtis ta näha ja lootis naist magamast leida. Mingil tingimusel ei tahtnud ta tundelikkust aval-

dada ja veel vähem seda näidata, mis haigusele tõsise iseloomu annab.

— Tahtsin vaadata palju kell, — ütles ta kätikist mööda minnes, pilku heitmata naise pääle. Kuid naine ei lasknud ennast petta; sama hästi kui mees, teadis ta, et tal kellaga mingisugust tegemist ei ole, sest naine tõusis juigal hommikul varem üles.

— Meie hoiame teda alles — issand lubab meid meie last alles hoida, sosistas ta ruttu ja läks kohe välja, et valmistada kohvivett. Mees kasutas seda silmapilku ja kumardas kätiki üle. Lapse hingamine oli nüüd rahulisem, ta ei kähisenud enam.

Siis riidestas ta.

Kohvi vajades vahetas ta mõne märkuse naiselega. Ta otsustas kindlalt arsti kutsuda, kui aga õhtul oma nädalapalga kätte saab. Kui arstiabi jõuetu on, seda parem, sest raha on hästi tarvitav. Siis viskas ta kasti üle öla ja läks välja.

Kuid paranemine lapse seisukorras oli ainult ajutiseks. Juba hommiku hakkas ta uuesti kähise- ja isegi raskemalt, kui varem, kuna ennelõunat kähisemine hingamist lämmatama hakkas. Ema süda kivines kartusest. Ta kindlus selles, et ta palve kuulnud on, kadus, kartus ja meeleäraheitlikkus valdasid teda ja ta tegi katset uuesti paluda. Kuid palumine ei õnnestunud, see oli nii nagu põikleks jumal temast eemale, igakord kui ta teda kinni haarata tahtis. Vaevatud meeleheitusest tõusis ta püsti ja jooksis ukse poole.

Ta tahtis võimalikult rutemini minna arsti juure ja paluda, et ta tuleks ja lapse igal juhtumisel päästaks.

Ta jooksis ja jooksis alevi teise otsa. Arst kavatses just ringkäigule minna haigete juure ja ütles, et tuleb veel enne lõunat.

Ah, kas ta ei võiks võimalikult rutem tulla? — Saab näha, — ütles arst lühidalt.

Ta tahtis nõuda, et arst viibimata tuleks, kuid ei julgenud kartuses, et võib olla ei tule ta siis sugugi. Vaikselt seisis ta arsti ees, vaatas talle otsa ja puhkes siis nutma. Arst pööras talle aga selja, pomises oma ette ja otsis nagu midagi oma kasuka taskus. Siis jooksis naine ruttu koju.

Arst ei lasknud ennast siiski kaua oodata, kuigi teadis, et siin teenida ei saa. Pool tundi pääle naise koju jõudmist astus ta tuppa. Ta võttis omal kasuka seljast ja hakkas ahju juures hoolikalt käsa soendama, et laps külma õhuga

S. N. V. Liidu välisasjade rahvakommissar sm. G. V. Tshitsherin.

mitte kokku ei puutuks. Siis seisis kätki kõrvale põlvili ja kuulatas. Kui ta uuesti üles ärkas, oli vihane.

— Mis pagana päralt teie mind varem ei kutsunud? — küsis ta vihaseks.

Naisterahvas pööras nuttes ennast kõrvale. Arst pani talle käe õlale, ei ütelnud aga midagi, kirjutas siis pliatsiga oma taskuraamatusse, rebis lehe välja ja andis naisele.

* * *

Päale lõunat ei tulnud poisike kivimurdu ja siin valdas rootslast paha etteaimdus. Et poisikest ka hiljem ei tulnud, siis muutus ta rahutumaks ja töö ei edenenud. Siia ja sinna viskas ta puuri ja vasara, kuid selle asemel, et nagu ennem, kuuri minna ja suutäis viina võtta, ronis ta kaljule ja vahtis linna poole alla orgu. Ta tahtis näha meistrit, et saada nädalapalka ja võimalust koduminekkuks.

Viimaks tuli meister ja maksis inimestele palga välja. Siis läks rootslane koju.

Murelikult kõmpis ta sinna ja ei saanud ümbergi vaadata, kui kodus oli.

Niipea, kui ta sisse astus, tundis muskati haisu ja ta põlved hakkasid värisema. Kikivarvul astus ta tupp. Naine oli, nagu viimastel päevadel alati, kätki juures põlvili ja lapsed seisis ta ümber valjult nuuksudes.

* * *

Kust võtavad mureojad oma alguse, et kunagi mitte kaduda ema südames? Viies korda sulus rootslase naine oma laste silmi ja ta kurvastas praegu sama raskelt ja ühendas oma uut kaotust endistega, mida kaotada ei olnud suutnud aeg. Ja kuidas see tuleb, et ema enamasti armastab neid lapsi ja hädaldab kõige rohkem nende üle, kes talle kõige rohkem muret sünnitavad? Tema esimene laps lamas kaheksa aastat voodis, suri kaheksa aastaseks. Kaheksa aastat igapäevast hoolitsemist, kaheksa aastat kannatust lapsega, keda haigus välja kannatamatuks muutis! Ja vaatamata selle päale võitles ta, et teda alles hoida; siis ei suutnud teda unustada, nuttis niipea kui keegi teda meele tuletas. Ta nimetas teisi tema nimega, isegi viimast. Kõik surid ja uuendasid alatasa valu; vaene ema nuttis niipalju, et ta silmad kergesti pisaratega täiusid; tarvis oli ainult pehmet tooni hääles, et nad üle voolasid.

Ka kaks nooremat nutsid, kui oma ema nutmas nägid, sest armastasid teda õrna armastusega. Kurbuse põhjus oli neile aga võõras. Ainult vanem poisike mõistis seda ja käis vaikselt ümber. Kaks teist ei olnud veel kunagi surma näinud.

— Ema, miks õeke enam ei nuta? — küsis viieaastane tütarlaps.

— Seepärast, mu laps, et ta nüüd armulise jumala juures on.

Aga mis siis õeke säääl üleval armulise jumala juures teeb?

— Ta mängib oma väikeste õekestega, mu laps, — ütles ema pisaratest lämbunud häälel.

Õnnelikud on lapsed, kes millegistki aru ei saa. Kui ema siin ei olnud, läksid nad puhtasse tupp ja vaatlesid uudishimuliselt õekest, kes nii rahulikuna ja kahvatuna lamas siin vaskrahadega laugel. Ja seitsmeaastane poisikene, kes lasteaias käis, jutustas säääl tähtsa näoga teistele lastele, et temal on õekene, kes surnud ja säääl täiesti rahulikuna lamab. Teised lapsed imestasid ja pakkusid talle krihvlid, et aga minna temaga koju ja näha seda imelist õekest.

Esimesed päevad päale lapse surma oli rootslane kodus. Ta ei kõnelnud ja ei vastanud ühtki sõna, kui naine tema käest midagi küsis; kuni lõunani lamas voodis, tõusis siis üles, pani puhkepäeva riided selga ja läks linna.

Õhtu koju tulles oli ta jooanud. Siis istus ta, nuutsus korjuse juures ja tegi omale etteheiteid, millest naine aru ei saanud. Ja lapsed pidid talle lauluraamatust laule laulma.

Eriti pidid nad talle alati ühte laulu kordama ja ta kuulas seda mõttes ristiskätega. See oli laul sellest, kuidas surnud laps rõõmustades sellest ilmast pääsemise üle vanemaid trööstib ja neile ettenägematuse pärast etteheiteid teeb.

Lahkumismured heidke endist,
Piinast vabanenud ma.
Taevas nüüd mu asupaik!
Jätke nutt, kurvastus,
Issandat kiitke küll,
Et päästnud mind vaevast.

Laul näis teda vähe trööstivat. Kuid naise päale mõjus laul põletavalt ja tal oli raske seda uskuda, kuigi see lauluraamatus oli trükitud. Mehe mure tekitas temas vastikustunnet, et ta oma pisarad kuivasid, kui ta õhtul meest lapse juurest jooanud häälega nuuksudes istumas nägi.

See oli kolmapäeval, lapse surma neljandal päeval. Vanemale pojale oli lubatud eelmistel päevadel kodus olla, et ema aidata, kuid täna oli ta uuesti koolis. Vaheajal istus ta klassis ja õppis tunde, tal ei olnud lusti teiste poisikestega hoovi pääl jooksta ja lume sõda mängida. Siin kuuldus uulitsal müra ja kisamine, üks poisike astus raskete sammudega sisse ja karjus talle, et ta välja tuleks, kuna teised naerdes ukse juures seisisid. Nähtavasti on neil mingisugune nali ja ta lipas välja, et järele vaadata. Uulitsal seisis poisikesed joodiku ümber. Nad pildusid teda lumega ja lükkasid üksteist tema poole ja joodik põikles siia ja sinna, et neid kinni haarata, mis poisikesi uutele koerustele ahvatles. Ah, see joodik oli ju tema isa! Äkiline hirm valdas teda, ta ei suutnud selle päale vaadata, vaid jooksis klassituppa tagasi ja puges nurka, et pääseda seltsiliste pilgete eest. Siit leidis teda värisevana kooliõpetaja. Teised poisikesed pidid juhtumist jutustama.

Olete aga südameta lapsed! — ütles kooliõpetaja poisikesele palet silitades ja saatis teda siis koju.

Kodus jutustas ta sündmusest emale, kusjuures kibetalt nuttis ja ema põlvedel magama jäi.

Seekord ema ei nutnud. Temas tärkas aga midagi vaenulist, midagi viha sarnast mehe vastu ja ühes sellega ka armastuse tung laste vastu, kes talle veel alles olid jäänud. Mõlematele väikestele puistas ta võileibade pääle suhkurt, et neid rahuldada nende magamaminekus; ta aitas neid riidest lahtivõtmise juures ja läks nendega pimedale põõningule, mis perekonnale magamistoaks oli ja jäi nende juure kuni nad oma õhtupalved lugenud olid. Siis kattis ta neid kinni, suudles — nad ei tohi näha oma isa joobnud olekus. All toas hakkas ta laste riideid paikama, kuna vanem oma ülesandeid õppima hakkas.

Õhtul tuli rootslane koju. Raskete sammudega tuli ta ja kulus tükk aega, kuni ta kindluseta käega ukseingi leidis. Posike läks ja avas. Isa ei lausunud kellegile sõnagi, võttis suure vaevaga lumega kaetud üliriided seljast ja riputas need ahju juure; riided hakkasid kohe sulama. Siis katsus rootslane saapaid jalast tõmmata, kuid pidi loobuma sellest katsest, sest ei suutnud tasakaalu hoida. Ema ja poeg jälgisid teda eemalt kartusega. Suure vaevaga pääsis ta koiku juure, laskis ennast raskelt sinna, pani käed laua pääle ja jäi kangestunud oma ette vahtima.

Toas valitses hauavaikus.

— Võite magama minna, — ütles ta tüki aja pärast nagu laste poole pöörates.

— Nad on voodis, — vastas naine.

— Voodis, — kordas ta venivalt, — siis olgu voodis; tähendab siis voodis.

Naine ei kannatanud enam:

— Lastele on see kõige parem; nad on voodis, kui nende isa . . .

— Kui nende isa kodu tuleb ja purjus on. Mis? Siis arvad sa, et ma purjus olen? Mis?

— See on ju nii, ja kui ka sina seda ütled, siis tähendab, et ka joobnud tõtt räägivad, — ütles naine ja läks ruttu kööki, kus ta koldega tegemist hakkas tegema.

Väik sähvas mehe pilvis pilku.

— Hei, paremini laula sa! Sa pead laulma oma laste asemel — ja sina ka!

Selle juures lõi ta poisikese raamatu pääle, nii et see põrandale lendas.

— Ära nuta, mu poiss; su isa võib sundida uulitsapoisse endale laulma, nad on ju tema sõbrad, — ütles naine.

Ta pööras mehe poole selja, kusjuures, nagu pehmedada tahtes oma sõnade mõju, hakkas mehe üliriiete päält pori puhastama.

Rootslane tõusis pingilt.

Ta toetas lauale, kõikus siia ja sinna ja pingutas kogu jõudu, et silmi täiesti avada.

Ta nägu avaldas nüüd mõttepingutust, ta tundis, et naise sõnades on peidetud kihvtine piste, kuid mäletas uduselt päevaseid sündmusi.

— Uulitsapoised! Naine, mis see tähendab? Naise hääl värises, kui ta vastas:

— Sa vist ei teagi, et poisike täna oma isa nägi tuikumas uulitsapoiste narrimise saatel? Ja, väga ilus, kui juba isa nimi ta lastele söimunimeks peab kujunema!

Siin katkestas ta kõnet valju nuuksumine, ta ei suutnud enam enese üle valitseda.

Häbitunne sähvatas mehes, kuid ainult silmapilguks, siis hakkas ta pilkavalt naerma.

— Seda ei nimeta ju sa mitte ometi laulmiseks? Mis? Sa hulud? Kas sa hakkad nüüd laulma, või ei!

Ja ta sammus ähvardavalt naise poole.

— Ah, jumal, ah, jumal, ta tapab mind! — karjus naine ja jooksis tahtmatult selle toa ukse poole, kus lapse korjus lamas, nagu tahaks tema juures kaitset otsida. Kuid mees haaras temast juba kinni.

— Sa pead laulma, ema! — karjus ta, haaras tal järsu võttega lõuast kinni. See sundis naisel suud avama, ta kähistas, vabastas ennast järsu liigutusega, tungis läbi ukse edasi ja vedas meest enesega kaasa teise tuppa.

Poisike hulus, jooksis isale järele ja rebis teda. Kuid rootslane lõi teda käega tagasi ja trehvas nii talle suu pääle, et huultele veri ilmus.

Siin kuuldus põõningul väikeste jalgade müdin; mõlemad lapsed jooksid oma lühikestes särkikestes trepist alla ja hakkasid nüüd ühes kõige vanemaga rüselejate ümber nutma.

Viiimaks läks naisel korda lahti rabeleda ja pimedasse nurka pugeda. Mees tahtis tema järele jooksta, kuid sattus veekatla otsa, mis keset tuba oli pandud surnu haisu enesesse imbumiseks. Ta kukkus üle selle laua poole, kus surnud laps lamas, sirutas käed ette, kõikus igale poole ja haaras surnud lapse näost kinni. Siin kainenetas ta. Üks silmapilk seisis ta nagu kivinenud, läks siis teise tuppa, kuhu ka uinus, pannes käe pää alla.

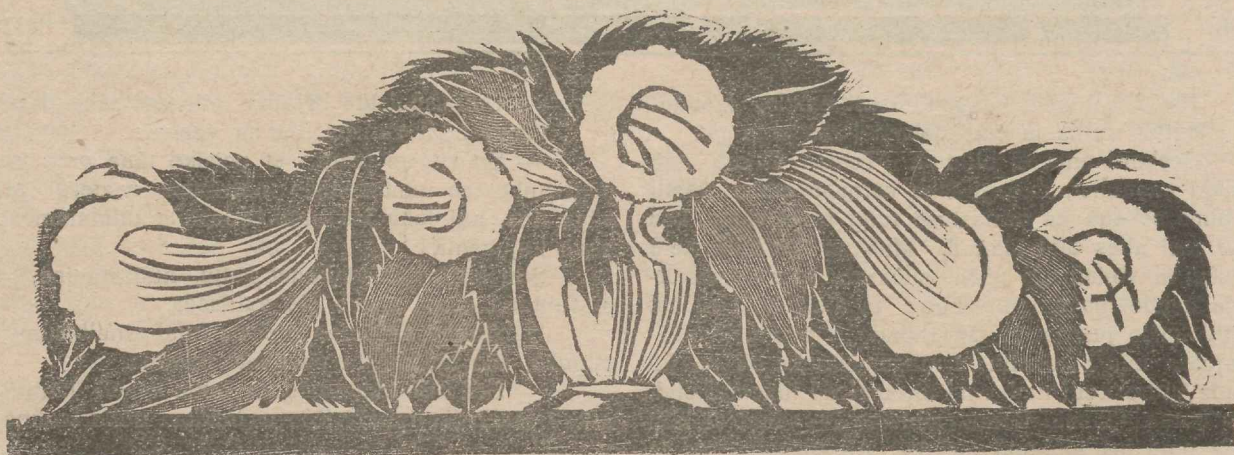
Ema rahustas mõlemaid lapsi ja saatis neid tagasi voodi. Valmistas siis nagu suutis pingi magamise jaoks ja ühendatud jõul pani rootslase lamavasse olekusse. Ta oli raske nagu tina ja ei liikunud; see ei olnud mitte kerge töö.

Siis kattis ta mehe mõne riidetükiga, kuid oli vihane tema vastu; tal oli sarnane tunne nagu oleks mees tema lapse surnukeha teotanud. Ta suudles korjuse sulutuid silmi ja pani sinna joobnu poolt maha lükatud vaskrahad tagasi.

Järgmisel päeval pani rootslane ennast hooliga riidesse ja läks nagu harilikult linna. Tuli aga varsi tagasi ja isegi kainenetas. Ta tõi väikese musta puusärgi ja ema pani sinna tütarlapse. Lastel olid seljas puhkepäeva riided ja pääle lõunat võttis rootslane puusärgi kaenla alla ja kõik läksid väikese öekesega surnuaiale.

(Järgneb.)

Tõlk. K. Dixi.

VIIMASEL ÖÖMAJAL.

Ain Rannaleet.

Külm tuul teravalt küünistas palgeid, kandes juba kevadlõhnu õredast männikust ja pakitsevast nõmmkamarast. Lumisele silmapiirile toetus veripunane märtsi päikene. Öhtu tulles oleks kui lubanud vaikida tuul, kuid ei väsinud siiski, vaid küünistas ikka ja jälle.

Kusagil ees lõpmata kaugel täpistasid ähmast lume sina majad mustad ja tillukesed. Lumikoore ragisedes suuskede all ruttasid kolm meest kaugete majade poole.

Vaiktides läksid nad, tõugates lumme pikka-del suusakeppidel. Väsinult küürutasid seljad. Tuul rebis hõlmu ja lehvitas riideid, mis kõigil kolmel olid hallid ja luitunud. Sügavad sooned olid pinevile tõmbunud näos, kus peegeldus sise-mine jõud. Meeste igatsevad silmad siirdusid tihti üle avara välja kaugele. Neis silmis olid sädemed.

Lugu sündis Eestis. Poliitiliste põgenejatena ruttasid mehed suure Venemaa piiri poole, et pääsu leida selle taga, sest Eestis oli nendele kui väga kardetavatele riigi vaenlastele ehitet ainult võl-laid. Nende põranda alune organisatsioon oli avaliseks tulnud ja osa liikmeid arreteeriti. Kolme meest aeti isegi verekoortega taga.

Nii läksid nad kaua, tarvitades teeks kõige kõrvalisemaid kohti. Olid püsinud hommikust õh-tuni suuskadel. Öhtu eel väsinult ja tülpinult lii-kusid jalad.

— Millal jõuame kord välja siit? — haig-lase häälega küsis kõige noorem suusaline ja kat-kestus.

— Varsti, — rahustas lühikene, raudse ke-haga habemik, kelle ausat nägu piirasid raamina pruunid käharad karvad. Juhina käis ta kõige eel.

— Kas sina, Antu, juba väsinud oled? — küsis kolmas suusaline, pikk ja kõhn mees, kellel suured avarad silmad pruunis nagu pronks näos.

— Ei, — vastas Antu.

Näha oli siiski, et ta ainult suure vaevaga vedas suuski üle lume, komistades ja libistades tihti.

Momendil, mil päikene veeres parajasti, jõud-sid kolm väsinut ja tundmatut meest võõra küla ette. Öö lubas kindlasti külm tulla, seepärast oli vaja ulualust leida inimeste elukohal.

Loodes veretas taevas. Tulisambad, suured ja punased, märkisid kahvatu-kollasel foonil kohta, kuhu veeres päikene. Nagu elav mälestus päe-vasest valgusest põles taevas hõõguv eha. Kau-guses vabises hõbehallil lumel helk nagu vari vilkuvast küünlast.

Mehed seisatasid kaheldes ja pidasid aru. Väsimus ei annud armu. Siis tõstis kõige vähem, see kellel ilus merimehe habe kasvand ümber näo, — Juhan nimega, — õlale suusad ja pööras teed mööda küla vahele. Teised järgnesid.

Kusagil pistsid haukuma koerad. Hämar ja mahajäetud näis olevat tänav. Mustasid ainult kahel pool majad ja pilgutasi videviku helgil kollasel akendel silmi. Oli võõras ega teadnud kuhu minna.

— Läheme õige siiasamasse.

Õue piiras madal aid roigastest, mille lagunud väravast sisse läksid võõrad. Talli ees vist keegi rakendas hobust, sest kuuldus aisa langemine ja loogarõnga helin.

Juhan läks hääle poole. Võõrad kaks jäid ootama väravale, suusakeppidele tugesed.

Talli ees kisub keegi hobusel sedelgat maha.

— Tere, peremees.

— Tere, tere, — vastab keskpärane, tunnaka mees ja heidab pilgu üle õla tuleja poole. Juhan katsub võtta koduse tooni.

— Kas te ei lubaks väsinud teekäijatele ulu-alust? Hommikust saadik pole puhanud. Öö läheb vist külmaks.

Rakendaja peatub, kuid ei vasta nii pea. Vaatab uurivalt üle taeva ja viskab kinnitava pilgu külalise otsa.

— Ja. Öö läheb külmaks küll.

— Kas siis lubate ikka?

— Ei tea ühtigi, — venitab peremees.
— Noh, ärge kartke, et me mõned hobusevargad oleme. Väsinud teekäijale ikka mõni soe nurgakene leidub.

Mees raputab pikkamisi pääd.

— Ei. Meil ruumi küll pole. Parem minge edasi, ehk leiata mujal.

— Kas siis tõesti kuidagi moodi ei saa?

— Ei saa, ei saa. Omalgi on kitsas käes.

Minge aga mujale.

Mees kaob hobusega talli.

Et siin midagi teha polnud, nägi Juhan selgesti. Kurvalt ligines väraval ootajaile.

— Ei saanud?

— Ei saanud. Polla ruumi, — teatab Juhan.

Järgmise talu õues võtab neid vastu pisikene rasvane koer käre haurumiseega. Õues pole hingegi, ukседki on sulet.

Juhan koputab.

Vähe aja pärast liginevad põntsuvad sammud ja naishääl küsib läbi ukse:

— Kes säääl on?

— Lubage öömaja, kallid pererahvas! Oleme väsinud kui koerad. Terve päeva ühtejargi jalul. Mõtelge...

Kobatakse riivi kallal. Ukse vahele ilmub naise sasis pää.

Juhan kordab öelduid sõnu.

— Kust poolt ise tulete? — uudishimustab naine. — Ja palju teid siis on?

— Tuleme Tallinna poolt kolmekesi.

— Või kolmekesi. Ei siis ole midagi parata. Pole ühelegi kohta, kuhu sa siis veel kolm paned.

Ja naine lükkas ukse koomale. Juhan katsumus veel õnne.

— Meil pole ju kuigi palju ruumi vaja...

— Ei. Meile ei saa. Peate edasi minema.

Tõukaski ukse kinni, midagi veel ukse taga urisedes.

Peetakse aru, haavatu tunne eneses.

— Läheme sinna! — sõnub Antu, ja osutab madalat nürust maja eemal teest. Väsinult vaovad kolm kuju sinna poole.

Ukse leiab Antu olevat lahti. Tillukesed aknad on pimedad. Siis ütleb kolmas mees kindlalt:

— Läheme sisse! Mul on külm.

Esikus leiavad ukse ja astuvad varsti üle tundmata läve.

— Kes säääl on? — kostub pimedusest.

— Kulla inimesed, lubage öömaja. Kuhugile pole minna.

— Me oleme vaesed inimesed, — vastab katkev haiglane hääl. — Aga kui teie meie ütti ei põlga... Eks istuge siis. Varsti süütame tule.

— Olge terveks! — tänavad mehed, kiskudes paune seljast ja sajatades mõttes neid tõusikuid, kellel polnud kohta teekäija jaoks.

V. K. P. keskkomitee liige, Moskva sõjaväe ringkonna ülem, vabariigi rev. sõjanõukogu liige sm. Voroschilov.

Õnnis õhtu.

O, õhtu saagapunane kui raske rätt, su pehmeid tiibu igatsen ma seest seniidi — las' mähivad kõik kauged rannad sinisiidi. Su käed õõ mustad juuksed vallutavad, su käed veel karget rahu hinge kallutavad, nii kallutavad nagu rohtu kasteveit.

Mets nõres lehist priskeist, tukkuvaist, mis suudleb üksik tuul kui varastades. Ses muretuses kauged väljad sinetades — kui raskest higist suured varandused — end õhtu peidavad. Nüüd puhkab väsimusest noor külvaja ja mõtleb uusist töist,

pää raskelt kõval käsil. Õige tasa nii õhtu ligineb, toob põllult ära paarid ja lukustab metsade kontsert-saalid. Kaob möögva karja tilin-talin tänuvasse. Ning rahuliselt korsten suitseb taeva sisse kui vanaisa piip.

Ain Rannaleet.

JUMALAST JA KURADIST.

E. Daehnon.

35 p ä ä t ü k k .

Sellest, kuidas püha Lucifer ühele püha inkvisitsiooni tribunaalile tõtt ütles.*)

Tribunaali istangute saali astusid inkvisiitor oma kahe assessoriga, kaks nõunikku, notaarius tema kirjutaja ja arst ning haavaarst.

— Nõnda siis, (ütles püha Lucifer kardinaali poole pöörates) Teie eminent on kindlasti veendunud, et kurat kellegi auväärt isiku välimuse võib võtta ja sel kujul meie hulka ilmuda.

— Vend, — ütles kardinaal, — ma nägin unes, et Lucifer ise täna meie istangul saab olema.

— Ja teie eminent usute seda? . . .

— Usun. —

— Siis peab ju keegi meie hulgast kurat olema! — ütles püha Lucifer.

Istuti maha. Kardinaal võttis platsi kahe assessori vahele; nõunikud istusid nende kõrvale pahemale ja paremale, notaarius oma clarke'iga (kirjutajaga) pahemale servale ja arst haavaarstiga paremale servale.

Nende seljataga seina pääl oli ristilöömise pilt.

Nende ees suurel laual — pühakiri. Pääle lühikest palvet sõnas inkvisiitor:

— Vennad. . . — täna arutame Maria Toloza asja, keda süüdistatakse, et ta Bernhard di-Tour—i naise ära nõidunud, mille tagajärjel see lapse asemel sünnitanud kärnkonna. Pääle selle süüdistatakse Maria Toloza't veel talupoja Jean Rabo lapse nõidumises, kellele ta nõiutud õuna annud.

Te teate juba, vennad, et Iaps kohe pärast seda õuna haigeks jäi, nii et ta voodisse pidi heitma. Ja kuna ükski arst haiguse põhjust ei tunnud, siis võtsime ekzorismi tarvitusele. Seejuures tulid lapse suust välja kaks kärnkonna, orav, põdrasarve tükk, tort punaseid karvu, mingi hall ollus, tükk musta nahka, kaks punase kalevi tükki ja palju muid asju pääle nende.

Ja kuna püha Lucifer muigas, küsis kardinaal:

— Kas teie ei usugi seda, mu vend?

— Teie eminentsil on ju teada, et ma iialgi ei kahtle, vastas püha Lucifer.

Kardinaal kõneles edasi:

— Isegi, kui see naisterahvas süütu on, peab ta ometi end süüdlaseks tunnistama. Seda nõuab meie püha inkvisitsiooni hää nimi ja au. — Teie ju usute kuradi olemasolu?

— Kas mina usun! Teie eminent. . .

— Ma loodan, et teie ei kahtle Püha Augustinuse, püha Dominicuse, püha Aequiciuse, püha Thomas Aquinatus'e, püha Reichelmi, püha Johannes Chrysostomuse (Kuldsuu) ja nii paljude teiste suurte pühameeste tõenduste juures? . . .

— Oh ei, püha isa, vastas püha Lucifer. Ainult, kui meelde tuletan, et nõiduses süüdistati ka paavste: Benedictus IX, Johann XX, Johann XXI, püha Gregorius VII ja Bonifacius VIII, — siis luban ma endale natuke kahelda nõidade olemasolus ja kaldun Ulrich Molitori arvamisele, kes ka nõidade schabaschi ei usu. . .

— Kuid kes siiski kinnitab, et nõidasi tingimata hävitama peab. Nõidade olemasolu mitte uskuda — see tähendaks kuradi olemasolu salgamist. . . Kuid kuradi olemasolu salgada! . . . Oo, see oleks hirksam ebausik! see tähendaks ju patulangemise salgamist, jumala lihaks saamise salgamist ja lõpuks, see tähendaks ju, et püha Origen, püha Gregorius Suur, püha Zesarius Geisterbachist, püha Thomas Cantempraise, püha Albert Suur, Sprengel ja Bernhard Guie meid lihtsalt petnud, meile valetanud on. Kõik tõendused on teie vastu ja teie veel kahtlete.

— Missugused tõendused? küsis püha Lucifer. See naisterahvas pole ju veel ülestunnistanud.

— Aga kuradi märk? Sellele ei saa te ometi midagi parata? — vastas kardinaal.

— Kust see märk siis leiti? . . . Küsis püha Lucifer.

— Pärasoolikas, vastas inkvisitsiooni arst.

— Tähendab tal oli hämmorrhoe? küsis püha Lucifer.

— Sugugi mitte, me torkasime sesse märgisse nõelaga ja tilkagi verd ega vett ei tulnud välja, vastas haavaarst.

— Seda pahem, sõnas püha Lucifer.

— Mu vend, pööras kardinaal tema poole, — ma näen, et te täna rohkem naljatada armastate, kui tõsiselt oma kohuseid täita. Lubage, et ma teid korra juurde kutsun. Nõid, keda te varsi näete, ei ole veel piinal olnud. Ta on juba 8 päeva pimedas keldris ja me andsime talle teada, et kui ta üles ei tunnista, siis antakse ta ilmalikkude võimude kätte, kes ta põletamise surma mõistavad,

*) Daehnsoni usuvastaseid pamflette lugedes, võib arvamisele tulla, et siin on tegemist lihtsa pamfletiga, mille sügavamalt väärtust pole ja mida läbi lugedes kohe unustada võib. Just ümberpöördukt: see on täiesti teaduslikul alusel seisev kirjatöö, millele ainult ilukirjanduslik vorm antud. Kõik küsimused, mõtted ja isegi hääsüdamlise kuradi Gudshini lugu — kui inetud nad ka poleks, — on tolleaegsete usumeeste keskel valitsevad arvamisid ehk väljavõtted nende kirjatöid. Seega on kogu see inkvisitsiooni kohtupidamise kirjeldus peaaegu loomutruu, kui väljaarvata Luciferi osavõttu tribunaalist, mis ainult ilukirjanduslise arhitektoonika vormi nõuetel sisse põimitud. Tõlkija.

ilma et tal hinge õnnistuse pääle vähematki lootust võiks olla. Toodagu ta sisse!

Inkvisiitor helistas kella ja sisse astus vangivaht, kes oma järel tiris ahelaisse neetud naisterahvast.

— Sää! ta ongi! Väga hää! ütles inkvisiitor. Kartes, et ta vangivahti äranõidudes ehk veel meie käte vahelt ära ei libiseks, lasime ta Sprengeli Malleus Malificarum'i ettekirjutuse järele korvis türmi tuua ja et „vaikimise“ nõjavõimu murda, valasime talle, püha Kolmainut appi kutsudes, kolm neelu püha vett, mis püha vaba pääl seisnud, tühja kõhtu. Selle järele, kui olime talt igaltpoolt karvad äraajanud, vaatasime läbi kõik avaused ta ihul, et näha, kas vast pole ta kuhu-gile mingit Saadana talismani ära peitnud, mis teda piinade eest kaitsta võiks.

Seni kui kardinaal kõneles, vaatles püha Lucifer kärbest, kes pühakirja pääl vabalt jalutas ja hüüdis äkki:

— Jumala eest, ta sittus pühakirja pääle!

— Kes, kēs? — sadas küsimusi igast küljest.

— Kärbes!

Kardinaal kehtas õlgu.

— Aga mis siis, ütles Lucifer, kui see kärbes ongi see kurat, kellest eminentile unes ilmutati ja kes istangul pidi olema. Püha Antonius Florentiinist tõendab, et kurat võib naisi metsloomadeks muuta, mulle näib veel võimalikum, et ta kärpseks moonduda võib, nagu käesoleval korral ja sittuda pühakirja pääle, et oma põlgtust selle vastu üles näidata. Ja ma mõtlen, et oleks õigem, kui paavst Innocentius IV omas bullas „Ad Extirpanda“ seda juhtumist oleks arvesse võtnud. — Mida Teie, eminent, sellest arvate?

— Mu vend, — vastas kardinaal, — me tulime siia mitte paavstide tegusi arutama, vaid karistama ketserisi.

— Ja nõidu! sõnas püha Lucifer.

— Eks nõiad olegi ka ketserid? ... Ulrich Molitor tõendab, et nõiad kuradit kumardades ja temale ohvrid tuues, sellesamaga muutuvad usust taganejaiks ja ketseriteks.

— Olgu nii. Teeme siis kohtumõistmisega algust, — ütles püha Lucifer.

Ja süüaluse poole pöördes, ütles kardinaal:

— Naine, teil jääb üle ainult puhtasüdamiselt kõik üles tunnistada. Meil ei ole aega teiega igapäev niipalju jannata. Tunnistage üles, et te kuradiga ühendusse olete astunud ja teie karistus kergendatakse.

— Iialgi pole mul kuradiga ühendust olnud, — hüüdis õnnetu naisterahvas.

— Noh, hää küll, — lausus inkvisiitor. Et teie tõe salgamises kangekaelne olete, siis peame teid piinama. Timukas, näidake talle piinatuba.

Kaks maskis inimest, kes riitunud punasesse, viisid naisterahva välja.

— Lubatagu mul teie eminentile üks küsimus ette panna, ütles üks assessoridest.

— Rääkige, mu vend, — vastas kardinaal.

— Mind huvitab nimelt küsimus, kas on kuradil süljenäärmed olemas?

— Minu arvamine, vastas üks nõunikudest, on, et tal neid sugugi ei ole.

— Mina aga, ütles arst, arvan, et tal neid kaks on.

— Ei, vastas haavaarst, mina mõtlen, et kui kuradil on kaks suud, siis peab tal ka olema neli süljenäärmet.

— Minu arvamise järele pole tal neid olemaski, lausus inkvisiitor autoriteetlikult ja nimelt sellepärast, et tal külm sülg on. Nagu püha Thomas Aquinatus, kes seda asja hästi tunneb omas targas ja sügavmõttelises traktaadis „Summa theologica“, esimeses jaos, 5 küsimuses, paragrafi-des 3 kui 6 tõendab, jääb juuresmagamine, kui kurat seda toimetada katsub, tagajärjetuks, sest, kallid vennad, issand jumal ei luba, et kuradist lapsi võiks sündida. Seepärast oli kurat sunnitud kavalust tarvitama: „succubus'e“ näol kogub ta inimeste „palavat sülge“ ja annab selle „incubus'e“ näol naisterahvale edasi.

— Aga, — lausus püha Lucifer, — lubage, teie eminent, küsida, milleks löi jumal kuradile kaks suud ja inimesele ainult ühe?

— Vend, vastas kardinaal, — sesse saladusse ei pea me tungima. Kas ei annud issand Saadanale ka kaks silmanägu, üks ülal ja teine all? Niisugusi tähtsaid tõsiasi eitada oleks sama, kui tõendada, et püha Augustinus, püha Antonius, püha Cyprianus, püha Thomas Aquinatus, püha Johann Chrysostomus, püha Niilus ja püha Dominicus, oleksid olnud valelikud!

See aga on täitsa võimatu asi, sest ei või ju mõeldagi, et need pühamehed eksinud oleks. Sprengel ja Heinrich Institorus kinnitavad, et oma silmaga olla kuradid näinud. Ega te ometi „Malleus Maleficarum'i“ kokkusäädjate aususe juures kahtlema ei hakka? Loodan, et ei! ... See oleks ebausku ja teid saadetaks tuleriidale, nagu Leideni ülikooli õpetatud rektori Friedrich Flade't.

— Ah, nõid on juba siin! — hüüdis üks assessoridest. Ja inkvisiitor pööras uuesti naise poole.

— Noh naine, mida arvate sellest toast? Tahate ka veel edasi vastu tõrkuda? Te ei vasta?

S. N. V. Liidu ja V. S. F. N. V. kesk-täidesaatva komitee esimees sm. M. J. Kalinin.

Noh — vaikimine on nõusoleku märk. Te, tähen-
dab, tunnistate, et kuradiga ühenduses olite?

— Ei!

— Ah, te salgate! hüüdis kardinaal muiga-
des, — noh me laseme teid natuke piinata, küllap
siis juba tunnistate. Piin päästab teil keelepaelad
valla! Eks näeme, kui raske meil on teid tõtt
rääkima sundida!

Arst ja haavaarst tõusid kohtadelt ja sam-
musid timukate järele piinatuppa.

— Ja siis veel, — lausus assessor, kes kar-
dinaalist paremal, — „stigma diabolus“ üle
lugesin ma Thomas Cantempraise „Bonum Uni-
versale's“, et kaks Flanoria naisnõida kaks
piina välja olla kannatanud. Juba tahetud neid
maha kaevata, kui märgatud, et naiste asemel
ainult mingisugused nahaga üle tõmmatud raiped
olnud. Autor teatab, et ta selle kohta kuulsa
Albert Suure arvamist küsinud, kuid ka see ei
olla nähtusele seletust leidnud. Mida arvab sellest
eminents?

Kardinaal vastas:

— Vend, nõiduses on kõik saladus. Kui
ainult tosiasiade järele otsustada, siis võiksime
arvata, et kurat on sama vägev kui jumal.

— Kuid mikspärast jumal kuradit ära ei
hävitanud? — küsis püha Lucifer. Mulle näib,
et kui jumal ise laseb kuradi rahul olla, siis seda
vähem tohiksime meie kuradi pooldajaid hukata,
kes päälegi on ju ka jumala loodud loomad.

— Vend, ütles kardinaal, niisugusel korral
poleks ju kirikut tarvis. Kõik peaks siis lubama
saadana umbrohul hääd seemet lämmitada ja
lõppude-lõpuks ei jääks kedagi, kes kumardaks
tõsist jumalat.

Nende sõnade juures avanes uks ja sisse
astusid timukad ja süüdistatav. Nendele järgnesid
arst ja haavaarst.

— Tunnistas ta üles? — küsis inkvisiitor.

— Jah, eminents, — vastas üks timukaist.

— Aha! Ma juba teadsin, et sellega lõpeb.

— Kirjutage notaarius — ta tunnistas üles!...

Clarke kirjutas: „Siis küsiti tema käest, kas
tal on kuradiga ühendust olnud ja tema vastas:
Jah!“

— Ärge nüüd enam tõrkuge, ütles seejärele
inkvisiitor naisele, — kui te veel tõrgute, antakse
teid ilmalikkude võimude kätte, kuid enne seda
peate veel kord piinast läbi minema. Nii siis, teie
tunnistate, et olete kuradiga ühenduses olnud.
Kuid selleks, et temaga ühendusse astuda, pidite
„schabaschil“ olema. — Nii siis, teie käisite
schabaschil?

— Ei, isakene ei!...

Siin tuletas üks assessoridest talle karmilt
meelde, et kardinaaliga rääkides peab ütleva „emi-
nents“.

— Ah, juba jälle te salgate! mõirgas kardi-
naal. Timukad, taguge talle vaiad sisse! sõrmed
pressi vahele, pigistage ta pääd raudvõruga ja

pekske, kuni üles tunnistab. Küllalt halastust!...

— Ei, ei... kisendas õnnetu naine, ärge
piinake mind enam! Ärge piinake, palun teid!

— Ja kuidas veel piiname! Sa põrgu paran-
dus! — Vastas üks timukaist.

Naine viidi uuesti ära. Arst ja haavaarst järg-
nesid talle.

— Aga mis oleks, — ütles notaariuse clarke,
— kui me seni jutuga aega viidaks!

— Lase käia, — vastas kardinaal.

Ja clarke alustas:

„Oli kord ühes külas inimene, kelle naine...
naine väga abielurikkuna oli...“

— Hm, hm... ümises assessor paremal.

Ei maksa naerda säärase tühja asja pärast,
ütles clarke, seda sorti naisi on vist alati olnud ja
saab alati olema.

— Kas ei mõtle te, — ütles püha Lucifer,
et Issand just nende jaoks kuradi ilma on loo-
nudki?

— Just nii, mu vend, — vastas kirjutaja, —
ja just sellepärast pööras mainitud inimene kord
reisile minnes, kellegi hääsüdamlise kuradi poole
palvega, oma naise voorust kaitsta, et keegi talle
ligi ei pääseks. Kuid niipea, kui mees kodust läi-
nud, kutsus naine üksteise järele kõik oma mehe
tuttavad oma poole ja need kui hääd sõbrad ku-
nagi, kui sedasorti teenet ülesnäidata vaja, ei lask-
nud end kaua oodata. Kuid hää kurat viskas nad
kõik voodist välja ja keegi ei saanud naisele ligi.
Viimaks, kui mees kodu tuli, läks hää kurat talle
vastu ja ütles talle: „Oh jumal, millise ülesande
sa mulle andsid!“

„Kes sa oled?“ — küsis inimene.

„Ma olen Gudchin, kelle hoole alla sa oma
abikaasa vooruse usaldasid.“ — „Noh, — küsis rei-
sija, — loodan, et sa teda mulle neitsilikuna tagasi
annad?“

„Neitsilikuna — ei! vastas Gudshin. Ta ei
olnudki ju neitsilik, kuid puutumata on ta jäänud.
Jumala pärast, ära mulle ial enam midagi selle-
sarnast anna.“ — „Miks siis mitte?“ — „Kurat
võtaks, ennem olen valmis Sakseni sigu karjama,
kui sinu naist vahtima, sest kõigi võimalikkude abi-
nõudega püüdis ta lihahimu maitsta!...“

— Ja mida tehti Gudshin'iga? küsis kardi-
naal pühalik-tõsiselt.

„Eminents... ma arvan... et keegi piis-
kop Bernhard ta oma hingekarjase võimuga maalt
välja ajas, — vastas kirjutaja kogeledes.

— Hästi tegigi, — lausus kardinaal.

— Muidugi, muidugi, eminents; kuid...
kas... ei lubaks eminents mul juttu lõpetada?

— Lõpetage.

— Nii siis eminents, sellest ajast saadik rää-
gitakse, et õnnetule mehele olla „sarved“ pandud.
Ja seda teinud olla nimelt...

— Kes, — küsis kardinaal.

— Ärge eminents vihastagu, kuid räägitakse,
et sarved pannud talle... piiskop ise.

— Kes seda räägib on ketser ja tuleriida väärt, — hüüdis inkvisiitor äkki vihaselt.

— Just sama arvan minagi, eminent, ütles kirjutaja, kes ennast elavalt põletada ei tahtnud lasta.

Sel silmapilgul toodi piinadest poolsurnud nõid uuesti sisse. Ta oli piinamiste ajal meelemärkuse kaotanud, kuid arstid olid tema vee ja äädika abil uuesti toibuma sundinud.

— Kas ta tunnistas? — Küsis kardinaal.

— Jah, eminent.

— Aha, lõpuks ometi tunnistasite, hüüdis kardinaal naisele. Noh, siis jutustage meile, kuidas te schabaschile lendasite ja mida säääl nägite.

— Jah, jah! — kisendas piinadest kannataja naine. Kõik jutustan teile, mida iial soovite, ainult jumala pärast, ärge mind enam piinake!

— Mitte selles pole asi, et jutustada, mida me iial soovime, — ütles kardinaal kurjalt. Tarkvis on, et te ainult tõtt räägiksite. Ulrich Molitori poolt ettekirjutatud korra järele, Emerici „Juhatuse inkvisiitoritele“ ja Angelo di Clavazio „Küsimuste“ järele säen ma teile küsimusi ette. Teie aga vastate nende päälle jaatavalt. Nii siis: „Olite te schabaschil?“

— Jah . . .

— Ilus! Mis kujul te säääl olite?

— Kuid . . . ma . . .

— Võib olla oma harilikul kujul?

— Jah . . . jah . . .

— Hää. Ma ei nõua rohkem — polegi see nii tähtis. Enne aga võidsite oma ihu rohelise ja pahasti haiseva määrdega üle?

— Jah . . . jah . . .

— Aitab sellestki kui üksainus kord „jah“ ütlete . . . Ja siis söitsite luua seljas aknast välja? Kui kõrge mäe otsa olite lennanud, siis kumardasite kuradi ees, kes kuldtroonil istus? Kuradi pääs oli kroon, millel väiksed sarved pääl ja nende keskel kolm suurt sarve — üks ees ja kaks taga? Ja see esimene sarv säras heledamalt kui kuuvalgus?

— Jah . . . jah . . .

— Ta jalgade otsas olid kabjad, haäl oli tal inetu, ta rääkis eeslihälega? Te esitasite talle veel teisigi isikuid, kes samuti nagu teie, issandast, neitsist Mariast ja kõigist paradiisi pühadest taganenud? Te töotasite mitte iialgi enam ei pühale altarile läheneda . . . ega patutunnistusele minna ja ka teisi sellest võrgutada? Te suudlesite teda, ta käsa, rinda, suguosasid ja ka tagumikku?

— Oh ei . . . seda mitte! . . . Ta haiseb väga!

— Te eitate . . . hää! Kuid rääkides, et ta haiseb, tunnistate juba, et seda teinud olete. Et

seda teada, pidite ometi nuusutama. Nii siis te tunnistate . . .

— Jah . . . jah . . . seda kõike ma tegin, — kui te mind sunnite kõike tõendama . . .

— Tähendab, te valetate! . . . timukas, jatkake piinamist. Tõmmake ta ratta pääle.

Ohver viidi ära.

Mõne minuti pärast toodi ta tagasi. Kuid käia, ega seista ta enam ei suutnud.

— Kas tunnistas? — küsis inkvisiitor.

— Vististi tunnistas eminent, kuid arst keelas piinamist jatkata.

— Siis jatkan ma ülekuulamist, ütles kardinaal. Tähendab te saite kuradi käest mõned väiksed rietatud kärnkonnad, mis uutele liikmetele „kaitseingliteks“ on? Kurat õnnistas teid, tõstes oma pahema käe otsa ette ja lastes ta siis kubemesse?

Ta tegi õnnistuse juures kiirel käeliigutusel poolringi? Ja siis võidsite oma ihu rohelise vedelikuga, mida kärnkonnad väljaoksandavad? Selle järele võtsite osa saadana messist (teenistusest), mille vältel kurat oma jutluses kinnitas, et ei ole teist jumalat, pääle tema? Te töite kuradile ohvreid? Ja siis andusite talle kahte moodi korruga: loomulikult ja loomuvastaselt? Ja ühes kuradiga valmistasite armurohtu? Ja tema moonutas teid mitmesugusteks loomadeks? Ons nii? ärge sa lake.

— Ei . . . jah . . .

Vaikus.

— Kas piina jatkata?

— Ei, ei! . . . Kõik, mis te ütlesite, on tõsi, isake.

— . . . Eminent, — käratas assessor.

— Tähendab, te kinnitate kõike seda? — küsis kardinaal.

— Jah . . . jah . . . ainult ärge piinake mind enam!

— Te sõite ka raibet? Tapsite lapsi? Ja nõidusite?

— Jah . . . jah . . .

— Ilus. Lõpetame nüüd harilikud küsimused ja läheme erakorraliste juurde. Nüüd ütlege meile, keda te kohtasite schabaschil?

— Ei kedagi . . .

— Ei kedagi? Kuidas ei kedagi? Teie olite schabaschil ja . . . ei näinud säääl kedagi! Kuidas te julgete veel valetada? Uuesti ratta pääle!

Veerand tunni pärast töid timukad ja arstid nõia surnukeha.

— Suri ära? — küsis kardinaal.

— Eminent, juba pääle kolmat ringi ei annud ta elumärke. Kuid enne surma avaldas ta meile nelja isiku nimed.

Kõrgema rahvamajanduse nõukogu esimees ja V. K. P. Keskkomitee liige sm. F. E. Dersshinski.

— Andke siia, — ütles inkviitor.

Talle anti nimekiri.

— Suri liig vara, — lausus kardinaal uuesti.

— Kuidas nii, — küsis assessor paremal.

— Jah, vend! Ma unustasin küsida, kus hojdis ta raha, mida kurat talle andis. On ta aga surnud, siis antagu ta korjus ilmalikkude võimude kätte, ettekirjutusega teda ära põletada ja tuhk tuulde paisata. Mõis tuleb konfiskeerida ja maja maha põletada. Nüüd aga kutsutagu kaks erapooletut tunnistajat, kelle juuresolek ülekuulamisel põhikirja järele tarvilik.

Kaks inimest astusid sisse ja Clarke luges neile ette surnu tõendused ja kohtu otsuse.

— On teil midagi vastu ütelda? — küsis kardinaal.

— Ei, eminent, — vastasid tunnistajad.

— Ilus! Võite minna.

Kui nad välja olid läinud, sosistas kardinaal püha Luciferile kõrva sisse:

— Teie arvamine, mu vend? ... Eks teinud me täna meie issanda Jeesuse Kristuse meelepäralist tööd? ...

— Püha Lucifer vaikus,

— Noh, milline on teie arvamine? Ega te enam ei kahtle, — kordas kardinaal.

— Kui puhast tõtt ütelda, eminent — vastas Lucifer, — siis arvan ma, et täna töötasite meie issanda Jeesuse Kristuse hääks, kui suurepäralised sead, ja kui tõesti kunagi maapääl pärisuradis on olnud, siis — need räpased usumehed, kes omas töbises ettekujutuses kõige vastikuma jälkuse ühendasid kõige peenema metsikusega!

Neid sõnu öelnud, kadus assessor pahemal kohtusaalist.

— Ma aimasin õieti, — hüüdis ehmatanud kardinaal, — et täna näeme endi keskel Luciferi.

Tõlkinud Ed. Jürgenfeldt.

SÄDE.

Laulab maine muinaslugu:
Oli elas rahvasugu
pimes õrnõudses külmas
sädetki ei olnud ilmas
sest et pimedusejumai
oli peitnud tulekuma
peitnud kiired kaljudesse
säded sammaldanud kivvi
pikse nooled pilve taha.

Kuid ei Sulev seista malda
kartus Kalevi ei valda.
Kangelased kohkumata
läksid valgust vabastama.
Ei neil kaasas kaitsekilpi
ei neil teele terariista
aivagi ei haamerida.

Võtsid kilbiks kindla meele
terariistaks tahte jõudu
hoobivasaraks vapruste.
Kangelased kahtluseta
käisid pimet pikka teeda
rändasid raskeid radasi
võtsid vangi varjutonte
pimeduse päälükuid
jultumuse jumalaida
kangutades kaljurünkaid
killutades kivirahne...

Säde sähvas pilvepõue
pani pikse müri nala
õhulained lahvatama
kirjutades tulekiirtel
välgujua joonedela
valendava võlvi pääle
kangelaste võidulaule.

* * *

Noorus — kangelasesugu
ilmsi tõesta luulelugu
saates sädeid sõõrudesse
aades hoogu ääsesse
sula-ahje suurde leck
haamid hulgal helisema
ülestõustes teratiivul
kinnipüüdes piksenooli
taltutades taevatuuli.

V. Buk.

Töolis-talupoegade noorfugu ja füüsiline kultuur.

Ed. Nibel.

(Särg.)

II.

Niisama nagu õhul, on määratu suur tähtsus valgusel meie organismi pääle. Valguse mõju all sünnivad õige mitmesugused füüsilised ja keemilised protsessid organismis. Harilikus igapäevases elus ei pane meie nagu täheleegi valguse mõju, mis see meie teha ja waimu pääle avaldab; valguse mõjust saame ainult siis aru, kui milgil juhusel seda kaotame, ehk ilma jääme. Pimedad, kellel valguse kiired nägematuse läbi tundmatud, saavad ikkagi valguse mõju tunda teisel teel, sest et valgus alati nende teha osade pääle oma mõju avaldab, neid tervendab, elustab, soojendab. Kõige rohkem saavad valguse mõjust aru inimesed siis, kui nad sellest mõnda aega ilma jää-

lhes sellega võime kõige paremini valguse mõju tähele panna meie teha naha juures, mis suvel naha pruuniks muutumisega nähtavale tuleb. Mida rohkem valguse kiired inimese nahale juure pääsevad, seda rohkem edeneb vere liblekete ja vere värvi aine kasvamine inimese tehas. Seepärast on ka naha pruuniks tõmbamine siis täiesti loomulik, kui meile päikese kiired juure pääsevad. Seda võime ka loodusel loomariigis hästi tähele panna. Mii, näituseks, on enamal jaol roomawatel loomad, kaladel ja muudel seljapoolne naha karw alati tumedam, kui kõhu- alune. Seda nähtust seletatakse sellega, et naha rakuketes on olemas iseäralik, n. n. pigment, mis ennast rohkem uisugusesse kohta kogub, kuhu rohkem

Töolis-talupoegade inspektiooni rahvakommissar ja keskkontrollkommissjoni esimees sm. **Kuibõschev**.

Ülevenemaalise ametühisuste kesknõukogu esimees sm. **M. Tomski**.

wad. Mii, näituseks, võime valguse mõjust organismi pääle kõige selgema pildi saada, kui põhjanaba ja põhjamaade uurijate ja reisijate kirjeldust loeme. Kuulus prof. Frithof Mansen kirjutab oma kirjatöös järgmist: „Ei suured marutuuled, ei igavene külm ega jäälademad ei mõju kaugeltki nii hirmsasti ekspeditsiooni liikmete pääle, nagu seda enesega põhja õõ kaasa toob: ühele pääle mõjub see niistawalt ja nõrgendawalt, teised kaotavad kogunisti me ja langevad waimu nõrkusesse; kõikide pääle mõjub aga põhja õõ üldse õige nõrgendawalt, inimesed jääwad tuntawalt werekahwatuks, näo jume läheb kollaseks ja kahwatumaks.“ Sellest siis võime kõige paremini ära näha, kui suur tähtsus on valgusel inimese organismi pääle, kui suurt mõju avaldab see meie waimu pääle.

päikese valguse kiired juure pääsevad. Suwel kogub naha rakukete sisse pigmenti rohkem, talwel vähem. Meie kliimas algab naha rakuketes pigmenti kogumine warajasel kewadel ja lõpeb sügisel; lõunamaade rahwastel on pigment alaliselt naha rakuketes ja see pärast ongi jäässe maade rahwad alati pruunid.

Niiwiisi seisab naha wärw alati ühenduses pigmenti koguga, mis ennast naha rakuketes kogub ja sääl teatawat osa etendab.

Seledad päikese kiired wõiwad siis naha pääle häwitawalt mõjuda, kui selles wähe pigmenti on rakuketes kogunud. Selle tagajärjel võime naha põletikku märgata, mida arsti keeles „päikese eritemaks“ nimetatakse ja mis kogunisti inimese organismis üldist haiguslist soojust, wõi temperatuuri tõstab,

Sarilikult hüütakse meie igapäevases elus seda — „päike on naha ära põletanud.“ Kuid see ei ole tdepoolest mitte nõnda. Mitte päikese kuumus ei ole süüdi, vaid hele päikese kiirte valgus, mille tagajärjel meie siis, kui kaua aega ihu nahk valgust pole saanud, mille tõttu naha rakutesse küllalt tarvilisel määral pigменти ei ole kogunud, meie keha nahk kannatab. Seda võib ära hoida selle läbi, et paljad kohad, mis päikese kiirtele paljaks tehtakse, kas punase või kollase wafeliiniga sisse määratakse, ehk musta, õreka, läbipaistwa looriga kaetakse.

V. K. P. keskkomitee pääsekretäär
sm. Stalin.

Päikese valguse kiirte mõju seletatakse sellega, et n. n. ultraviolettkiired, mis dieti mitmesugu wärwi kiirte segu on, naha läbi kehasse tungiwad ja siin pigmendi läbi punaste wereliblekete ja wärwi aine edendamist sünnitawad. Selle läbi sünnib meie kehas keemiline olluuste wahelduse mõju, millel inimese organismis õige suur tähtsus.

Et valguse kiired läbi keha naha lihastesse wõiwad tungida, oli juba ammu teada ja see on teaduslikult täiesti kindlaks tehtud; et valguse kiired kõik haiguse idud naha pääl ja naha sees ära tapab on ka kindel. Kuid teadusmehi hurvitab praegu teine küsimus, millel elus ülisuur tähtsus, ja nimelt: kui palju mõjuwad valguse kiired inimese kehas olewate

haiguse idude pääle ja kas jõuawad nad neid jäl tappa, ehk vähemaltki neid nõrgendada?

Et päikese valguse kiired olluuste wahetust ja põlemistegewust inimese kehas tuntawalt elustawad on niisamuti ilmselgelt, kuid teadus ei ole senini veel selleks küllalt kindlaid tõendusi ära näidanud. Täiesti on kindlaks tehtud see, et päikese valguse kiirte õige suur mõju on gaaside wahetuse pääle, mis kehas ja kopsudes seda suuremal määral jõhawe wäljahingamise ja hapniku sissehingamise läbi sünnib, mida suurem on valguse jõud. On ka kindlaks tehtud, et pigmendi loomises weri suurt oja etendab, mis seda rohkemal määral sünnib, mida enam valguse kiired keha osadele ligi pääsewad. Et mere wärwi

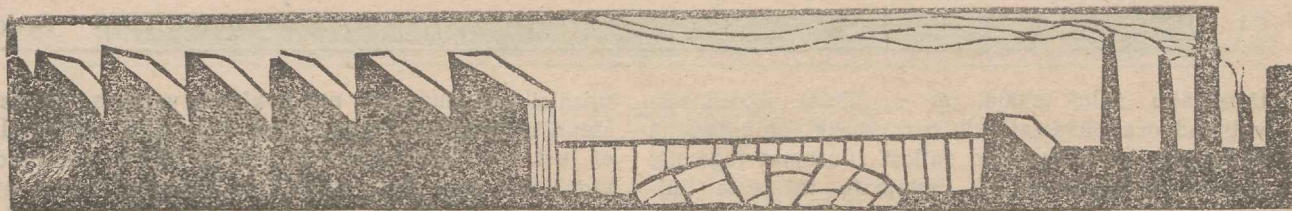

S. N. V. Liidu keskkomitee ja Ukraina
kesktäidesaatwa komitee esimees
sm. Petrovski.

(n. n. gemoglobiini) aine kaswamine inimese kehas valguse kiirtega ligidalt ühenduses seisab, wõime sellega ära seletada, et nende laste juures, kes poolpimedas, ilma valguseta ruumides ülesse kaswawad, ühtelugu werewaesust ja olluustewahetuslikke haigusi põewad, nagu kõhutõbi, hloroos, kárnad, inglisehaigus jne. Just ümberpöörduvalt on need lapsed, kes wabas õhus ja valguse kiirte all ühtelugu liiguwad: siin wõime kolletanud nahawärwi asemel terve, tugewa, brontsi karna laste kehast rõõmuga silmitseda, sest et päikese kiired need were poolest rikkamaks on teinud.

Suurt mõju awaldab päikese valgus inimese waimu pääle, kuigi senini veel selle kohta täiesti kindlad ja põhjendawad teaduslikud andmed puuduwad.

(Särgneb.)

Tööd maal tuleb kõvendada.

V. K. P. XIII. kongress märkis ära, et talupoegade jagunemine kehvadeks ja kulakuteks täiesti välja on kujunenud ning ühenduses sellega tõuseb meie ette kõiges oma teravuses talupoegade hulgas töötamine. Meie peame säädma kulakute vastu kehvade organiseeritud jõu. Eesti talupoja iseäraldusi silmis pidades, säeme meie kulakute vastu kehvade ja keskmiste talupoegade kihi. See poliitika on tarvitusel parteilise töö liinis ning sellest loobumiseks ei ole mingisugust põhjust ka töös noorte hulgas.

organiseerime, arvestamata jättes kohalisi olusi, kohalisi jõude ja veel pahem — unustame need oma organiseeritud ringid varsti. Sarnaseid nähtusi on meil õige palju olnud ja hääd ei ole sarnane töö meile midagi teinud. Küll aga ümberpöödult — on kasvatanud pettumust talupoegade noortes. Seepärast tuleb kõigepäält noorte organisatsioonidele neis asundustes alus panna, kus ringitööde juhtimiseks kohalist jõudu jätkub. Ainult äärmisel juhtumisel võib välise jõu pääle loota, kui eeldusi on olemas, et see väline jõud kohapäälse

S. N. V. Liidu revolutsiooni-sõjanõukogu: Üleval Bubnov ja Unschiht, al S. Kamenev, Trotski ja Frunse.

Meie parteilise töö aluseks maal peab olema töö noorte hulgas. Talupoegade noorsugu peab olema see jõud maal, kes organiseeritud väerinda moodustab kulakute vastu. Sellest järgneb ka V. L. K. N. Ü. ülesanded ja töö maal.

Seni oleme talupoegade noorsoo hulgas töötamise pääle õige vähe tähelpanu pööranud. Siin ja sääl on tekkinud ringid kas kohaliste aktiivsemate noorte eneste algatusel ehk meie kõrgemate koolide õpilaste organiseerituna, kes maal käies harva säält jälgedeta lahkuvad. Kui meil praegu kõik need ühel ehk teisel viisil organiseeritud noorte ringid maal töötaksid, siis olek vähemalt kolmveerand asunikude noortest neisse koondatud. Kuid häda seisabki meil nimelt selles, et meie

ringi tööd tegelikult juhtida suudab. Vähe on organiseerimisest, tarvis tööd.

Ükski ühingusse tõmmatud noor ei tohi tegevuseta olla. Igal talupoja noorel peab tegevust leiduma kas kultuur-hariduslikul (klubis), administratiivsel (valla ja küla nõuk. asutuses) ehk majanduslikul alal (kooperatiivides ehk teistes majandusliikudes algrakukestes kohtadel). Ainult töö sarnaste ülessäadmise juures võib kõnelda kehvade ja keskmiste talupoegade väerinna loomisest kulakute vastu.

Edasi — maa elu tundjad teavad väga hästi, kuipalju päiseid asunikku kurnavad, milledest tähtsamad oleksid usulised eelarvamised ja samogonn. Alles hiljuti juhtis sm. Tamm „Edasis“

tähelpanu selle päale, et usulikust liikumisest võtavad osa pääasjalikult keskmised talupojad ja kehvikud, kuna kulakud sellest suuremat tegemist ei tee. Usklikke leidub vanemate inimeste hulgas, kuid siia poole sirutavad usupimestajad oma käed, siit tahavad nad omale uusi karjalambaid saada. Ja mitte üks noor ei ole juba vanemate sunnil ja muil põhjusil usuisade võrku langenud.

Kuidas selle nähtuse vastu võidelda? Kas administratiivselt? See oleks ainult liikumise ülespukumine. Edukalt võiksid siin aga võidelda talupoegade noored ise. Tarvis neile selleks juhatust anda, tarvis neid teaduslikult juhtida üle usu eelarvamiste läve. See on meil seni puudunud, kuid aeg oleks plaanikindlalt selle tähtsa ülesande teostamisele asuda.

Samuti on meie võitlus samagonni vastu seni täiesti asjata, kuni meie sellesse võitlusesse ei ole suutnud tõmmata küla noori. Neid kahte kõige kurjemat paistet, mis mõjuvaks takistuseks meie tööle maal, suudame meie kõrvaldada ainult organiseeritud noorte abil.

V. L. K. N. Ü. peab võitma oma poole ka maa haritlased — kooliõpetajad, agronoomid, velskerid jne. Selles kihis, kes kodusõja ajal kahe tooli vahel istus, kes veel ei olnud otsustanud, missuguse tooli päale istuda, on viimasel ajal järsk pööre sündinud. Suurem osa sellest kihist tahab tõsiselt tööd teha, tahab töölis-talupoegade valitsusele kasulik olla, tahab oma endist viga parandada. Meie peame neile seda võimaldama.

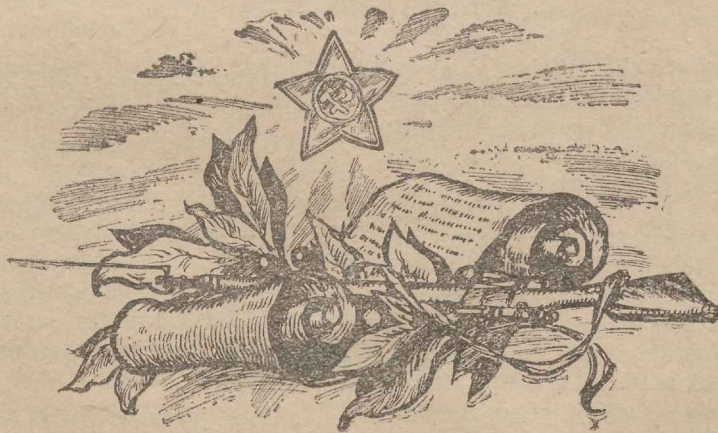
Sideme kõvendamist maa ja linna vahel tuleb meil kõvendada eriti noorte ringide vahel. Linna ringidel tuleb võtta oma hoolealusteks maa noorte ringid. Maa noori tuleb varustada igasugu kirjandusega, linnas tuleb organiseerida midagi juriidilise büroo taolist, kuhu maa noored kõigis küsimustes pööraksid ja linna noored omakorda need küsimused vastavate asutuste kaudu lahendaks ja

niiviisi iga küsimuse päale kindla vastuse annaks. Vene seltsimeeste kogemused sel alal näitavad, et just sel sidemepidamise vormil kõige paremad tagajärjed on. Seda tuleb läbi kaaluda. Arvan, et see ka meie oludes teostatav ning sidemeloomises häid tagajärgi annab.

V. L. K. N. Ü. viimasel kongressil säeti maal töötamise alal järgmised 12 ülesannet üles: 1) laiendada organiseeritud küla noorte ridu, eeskätt kehvikute ja sulaste arvel; 2) tõmmata küla noorsugu massilisele kasvatustööle; 3) rohkem rõhku panna noorte kaasatõmbamisele koöperatsiooni alal; organiseerida tegelikult kulakute vastu kehvikute väerind; 4) tõsta küla hariduslikku tasapinda ajalehe, kooli ja kirjaoskamatuselike likvideerimise teel; 5) korraldada massilist kasvatustööd leninismi vaimus; 6) valida paremad jõud välja partei jaoks; 7) võidelda uue elu-olu loomise eest, võidelda „ehalkäimiste“, liiderlikkuse ja joomise vastu; 8) tööd süvendada tütarlaste hulgas, rohkem rõhku panna nende kaasatõmbamisele aktiivsele tööle; 9) suurendada poliitilist tööd sulaste hulgas; 10) luua kindel side linna ja maa kollektiivide vahel; 11) rahvusliku küla tundmaõppimine ja temale abiandmine; 12) proletaarliku juhtimise kindlustamine ja laiendamine maal.

Seega on siin üles säetud kindlad juhtnõõrid, kuidas ja millises sihis maal tööd kõvendada tuleb. Igal kollektiivil tuleb läbi harutada, mitte seda, kas ta siin midagi teostada suudab, vaid seda, kuidas ja mil teel ta neid ülesäetud ülesandeid ellu viib. Ainult sarnaselt võib siin küsimust üles säeda. Ja mida rutem meie seda teostame, seda rutem kindlustame meie ka seisukorda maal. V. K. P. XIII kongress tunnistas töö maal löök-ülesandeks ja selle ülesande teostamises ei lasu mitte väike osa meie pääl.

K. T.

KUHU MINNA?

Ligineb käesoleva õpeaasta lõpp. Õppurid, kes lõpetavad keskkooli ehk töölisfakulteedi, seisavad teelahkmel, kust harud lähevad kutsehari-dusele. Loomuliselt tõuseb iga õppuri ees küsi-mus: kuhu minna? milline tee haru, misuke elu-kutse valida? Need on küsimused, mis ei vaeva mitte üksi keskkooli ja töölisfakulteedi lõpetajate päid, vaid ka nende noorte tööliste ja talupoegade päid, kes eeloleval õpeaastal kavatsesid astuda töölisfakulteedi. Sest viimsel ajal on töölisfakul-tee di õpekava kindlaks määratud selle kõrgema õpeasutuse järele, millele ta allub. Nii hakkab töölisfakulteedi õppus juba esimesest õpeaastast end vähehaaval ettevalmistama teatud teadusha-rus: tehnikas, ökonomikas, arstiteaduses jne. Ja töölisfakulteedi lõpetades on tal juba raske minna teise eriala kõr-gemasse kooli: kolme aasta kes-tel pole võimalik töölisfakulteedis omada laialdast üldharidust. Seda eriteadus ei nõuagi. Seepärast vaja juba alguses õieti märkida omale elukutse ja sellele vastav kool. Ent milline siht siis valida, kuhu kooli minna?

Nende küsimuste kallal on noorsugu ammust ajast saadik pääd murdnud ning neid mitmetmoodi lahendanud, kuigi mitte igakord õnnelikult ja otstarbekohaselt.

Kodanlased saatsid ja saa-davad praegugi omi tütreid ja poegi nendesse kõrgematesse koo-lidesse, milliste lõpetamisel nad võiksid saada „soojaid kohtasid“ ning hiilgada riigiametniku auni-mega, toreda vormiriidega jne. Kodanlane saadab oma lapsed õppima isiklikkudes ja karjerist-likkudes huvides, sagedasti vastu laste tahtmist. Aru-saadav, et niisugustest härradest töölisklassile ja ühiskonnale üldse pärast ülikooli lõpetamist vähe kasu oli.

Neil vähestel õnnelastel töolis-talupoegade hul-gast, kel vanal kallil ajal korda läks pääseda püha Alma materi (ülikooli) väravate juure, pol-nud võimalik kaua arutada küsimust, millist eriala valida. Igavese puuduse ja kehvuse all kannatades tuli neil valida sirgjoon — kõige lähem tee — kahe punkti — alguse ja lõpetuse — va-hel. Kuidas aga ennemalt lõpetada õppimine, omada kutseharidus, et saada õigust igapäevase leiva teenimiseks ning võimalust võlgade tasumi-seks. Oli tarvis valida lähem tee, oli tarvis sil-mas pidada aja ning materjaalsete kulude suuri-mat ökonomikat, oli tarvis pingutada suurimat energiat. Sihuke tee leiti tehnikumides, pedagoog-

gilistes ja agronomilistes instituutides jne., sage-dasti vaatamata oma huvidele ning kalduvustele ühes ehk teises teadusharus.

Nii esimesel kui teisel juhtumisel olid saa-vutatud tagajärjed sagedasti õige kurvad. Pärast kõrgema hariduse lõpetamist leidsid paljud end lõhkise küna ees — mitte rahuldutena pettunutena, saatusest haavatutena ning nad jäid eluks ajaks parandamatuiks virisejateks, melankoolikuteks, unistajateks ja igavuse all ägajateks Vene Eugen Oneeginiteks. Tulu, mis nad pidid tooma ühiskon-nale, läks suurel osal vett vedama.

Nii oli, kuid nii ei pea see olema. Töolis-talupoegade vabariigis peab iga ühiskonna liige ühiskonnale oma tööga tooma maksimaalset tulu.

Seda enam peab maksimaalset tulu tooma ühiskonnale igaüks, kes saanud kõrgema hariduse sama ühiskonna kulul. Ta peab kasu-tama omandatud teadmised suu-rima otstarbelikkusega.

Kuivõrd otstarbekohaselt üks ehk teine isik suudab kasutada oma teadmisi, see ripub tema asjatundmisest, huvist, anderik-kusest ja teistest tingimustest. Asja ehk ettevõtte edus ja korda-minekus etendavad suurt osa just anderikkus ehk kalduvus ja huvi mainitud asja vastu. Seepärast on väga tähtis, et noorsugu juba kooli minnes õieti märgiks omale tee, valiks eriala, mis teda kõige rohkem huvitab ja mil alal ta tunneb enesel olevat kaldu-vust, annet. Olgu need tunde-märgid esimeseks ja tähtsamaks argumendiks küsimuse otsustami-sel: kuhu minna?

Igakord pole küsimust ka sedasi kerge otsu-tada ja pahatühti korduvad vaba valiku juureski vanad vead — kuid see meil praegu ainuke tee.

Välismaadel, pääasjalikult Ameerikas, otsus-tavad isiku elukutse küsimuse psüho-tehnikerid, eriteadlased, kes katsuvad järele iga ülikooli astuja individuaalsed omadused ning otsustavad, milleks antud isikul kõige enam kalduvust. Ses sihis ta ka saadetakse vastavasse õpeasutusse spetsiali-seeruma.

Sel tuleval sügisel kavatsetakse ka Leni-ngradis kõrgematesse koolidesse vastuvõtmist toi-mida ainult psüho-tehnikeride määruse järele. Teostatakse need kavatsused, siis on suur samm sel alal edasi astutud, ent need on siiski esimesed eksperimendid, esimesed arad sammud keerulisel teel. Suuri tagajärgi sel alal alguses loota

S. N. V. Liidu rahanduse rahwakom-missar sm. G. J. Sokolnikov.

ei või ja suurel hulgal noortel tuleb õppima minna ikkagi oma riisikoga, omal vastutusel.

Viimastel aastatel oleme võinud konstateerida fakti, et suurem hulk keskkooli lõpetajatest, iseäranis aga töölisfakulteedi õppuritest tungivad tehnilistesse koolidesse: politehnikumi, tehnoloogi-, teede-, mäe- ja teistesse instituutidesse. Ent ühiskonna teaduse fakulteetidesse, samuti ka arsti- ja põlluteaduse instituutidesse on läinud võrdlemisi pisuke protsent. Siin tõuseb tahtmatult küsimus: millega seletada säärast nähtust. Ons kõik tehnilistesse õpeasutustesse minejad inseneeride kalduvustega, ons kõik enesele õige tee valinud? Me lubame enesel selle juures kõvasti kahelda.

Arvatavasti juhtis paljuid kõrgemasse kooli minejaid me vabariigi tendents, mis viis aastat tagasi väljendati hüüdsõnades: „Proletaarlased, töölisfakulteedi õppurid, — tehnilistesse õpeasutustesse!“ Ent viie aasta vältel on kutsehariduse alalgi seisukord suuresti muutunud. Revolutsiooni algaaastatel oli tarvis tõsta üles küsimus, kuidas kiires korras ette valmistada kõrgema kvalifikatsiooni spetsialiste-proletaarlasi, kes suudaksid rahuldada vabariigi nõudeid uuesti ärkava suurtööstuse alal. Viie aasta vältel kestis töölisfakulteedi õppurite ja teiste proletaarlikkude elementide tormijooks „vtusidele“ (tehnilistele õpeasutustele) ning kümned tuhanded proletaarlased täitsid nende auditooriumid kogu laialdases vabariigi koolide võrgus. Nüüd on juba alanud nende tagasitulek koolidest, tagasitulek tööstusesse punaste spetsialistidena. Ja iga aasta toob uue tugeva kaadri inseneere vabariigi tööstusesse. Ent tung tehnilistesse õpeasutustesse vältab inertsiliselt endises hoos. Igal ajal on oma määr, nii määr ka inseneeride arvul. Vabariikide Liidu kutsehariduse päävalitsus teatas juba ringkirjaga kõigile töölisfakulteetidele ja keskkooli eestseisustele sellest ülemäärasest kuulajate arvust, mille all ägavad tehnilised koolid, samuti ka ülemäärasest tehnikeride ja inseneeride arvust ning märgatavast tööpuudusest nende ridades. Samal ajal juhitakse tähelpanu õpetajate ja agronoomide kriisile, mille all kannatab me vabariik.

Sellele asjaolule peab tähelpanu juhtima iga noor, kes õpib, ehk kes kavatseb minna õppima. Olgu need faktorid kooliminekul igale noorele teiseks mõõdupuuks, teiseks argumendiks küsimuse otsustamisel: kuhu minna?

Tehnikeride kriisi likvideerimise alal oleme sammunud üle Rubikoni. Ühiskonna-, arsti- ja põllu-teaduse alal meil ees samasugune tormijooks. Proletaarne ühiskond vajab mitte üksi inseneere, vaid ka agronome, kellela meil võimata tõsta põllutööstust tarvilisele kõrgusele. Vajab rahvaõpetajaid, kellela madalal kultuurilisel tasapinnal seisev tööline ja talupoeg ei suuda arenda teadvuslikuks sotsialistliku vabariigi aktiivseks liikmeks; vajab arste kellela pole kindlustatud töörahva tervishoid; proletaarne ühiskond vajab häid majandusteadlasi, osavaid administraatoreid ja õigusteadlasi, mõnusaid kirjanikke ja ajakirjanikke, tarku ja kavalaid diplomaate ning punaväejuhtajaid ja teisi ühiskondlik-poliitilise elu komandöörisid.

Meie siht ja hää käekäik ei sisaldu üksi viimse sõna tehnikas, vaid kõigis teadusvaldades, igas eluvalduses, nende mitmesuguses kombinatsioonis, nende harmoonilises kokkukõlas. Et seda ühiskondlikku kokkukõla saavutada, seks vaja ühiskonna elu organiseerijaid eriteadlasi, kes ihu ja hingega anduvad sellele tööle ja töö ideaalile.

Kes muu, kui mitte noored kommunaarid, noored töölised ja talupojad, peaksid andma mitmekesiseid ennastsalgavaid uue elu loojaid? Noor kommunaar — see on tulevane arst ja inseneer, ökonomist ja jurist, kunstnik ja kirjanik, administraator ja professor, diplomaat ning rahvakommissar.

Tarvis vaid õppival noorsool õieti märkida teeharu, eesmärk, kuhu minna, õieti valida see ehk teine teadusala, millele andudes ta võiks kasutada omandatud teadmised maksimaalse produktiivsusega ning sotsialistliku ühiskonna loomises tuua suurimat tulu.

Oskar Kullerkupp.

PUNASE SPORDIINTERNATSIONAALI KONGRESS.

Spordiorganisatsioonidel ei puudu oma tähtsus klassivõitluses. Sellest on aru saanud nii kodanlus kui klassiteadlik proletariaat. Kodanlus kasutas juba ammuugi spordiorganisatsioone oma poliitilise võimu kindlustamiseks seega, et ta kõigepäält tervet kehakultuuri arendamisliikumist tihedasti sidus oma mõtteilmaga ja teiseks spordiorganisatsioonides varjatud ehk varjamata kodanlist po-

liitkaid ajas, spordiorganisatsioone isegi militaristlikuks otstarbeks kasutas, nagu ilmasõja päivil, mil paljud spordiorganisatsioonid sõjalisteks lööksalkadeks muudeti. Niisama on kodanlus klassisõjas spordiorganisatsioone enda sõjariistana kasutanud, nagu Soomes klassisõja päivil, mil terved spordiorganisatsioonid sõjariistu pandi; ka Eestis klassisõja ajal 1918 a., 1919 a. ja 1920 a. saatis kodanlus

tööraha vastu välja mingisuguse nõndanimetatud kalevlaste maleva, mis seisis suuremalt osalt koos „Kalevi“ ja teiste spordiseltside liigetest. Spordiorganisatsioonide tähtsus klassivõitluses on seda suurem, et spordiliikumine leiab ikka laiemate hulkade osavõttu.

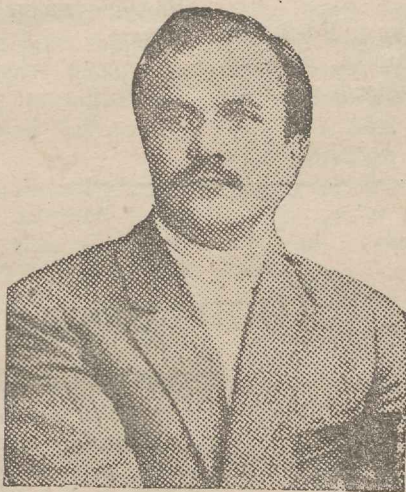
Ka klassiteadlik proletariaat ei võinud niisugust klassivõitluses suure tähtsusega liikumist oma võitluses kasutamata jätta. See oleks tähendanud lasta suuri proletaarlaste, eriti töölisnoorsoo hulki, minna ümbereksima kodanlistesse spordiorganisatsioonidesse, mis töölisliikumisele suureks kaotuseks. Sellepärast tuli asuda tööliisspordi liikumise arendamisele. Kuni ilmasõja lõpuni tehti seda süsteemita, olid olemas ainult juhuslikud grupid, kellele puudusid kindlad sihid ja arusaamine tööliisspordist, tema eesmärgist ja ülesannetest. Alles pääle ilma sõja sai tööliisspordi liikumine kindla aluse, kui asutati Punane Spordiinternatsionaal. Punase spordiinternatsionaali mõju on kasvanud kiiresti mõne aasta jooksul on tööliisspordi liikumine kasvanud suureks ja lagunenud üleilmliseks. Igal maal on juba olemas punased spordiorganisatsioonid, mis mõjuvaks vastukaaluks kodanlikule ja fascistlikule spordiliikumisele ja mõjuvaks toeks töölisliikumisele revolutsioonilises klassivõitluses.

Punane spordiinternatsionaal on pidanud juba kaks rahvusvahelist kongressi. Kolmas kongress tuleb kokku käesoleva aasta septembris. Kongressi koht ei ole veel kindlaks määratud: selle määramine oleneb tähtsal määdul poliitilisest olukorrast mitmesugustel maadel. Punase Spordiinternatsionaali täidesaatev komitee on päevakorda järgmised küsimused üles võtnud: 1) Täidesaatev komitee aruanne; 2) proletaarline kehakultuur ja klassivõitlus; 3) antimilitarism, antifascism ja punane spordiinternatsionaal; 4) reformistlik

ja kodanline spordiliikumine; 5) proletaarlike kehakultuuri tehnika ja metodiika; 6) kehakultuur S. Nõukogude Vabariikide Liidus; 7) organisatsioonilised küsimused. Punkt 2. all selgitakse ühtlasi ka suhet organisatsioonidega, mis ei ole otse oma ülesandeks säädnud puht kehakultuuri, vaid tege mist teevad vaimlise kultuuri alal, nagu male- ja esperanto-organisatsioonid jne. Nagu ülaltoodud esialgsest päevakorrast näha, on üles võetud jällegi põhjanevad küsimused, mis puudutavad tööliisspordi ja klassivõitluse vahekordi, siis militarismi ja fascismi vastane võitlus, milles punastel spordiorganisatsioonidel suured ülesanded täita, ja edasi organisatsioonilised küsimused ning proletaarlike kehakultuuri tehnika ja metodiika.

Kongressi esitusnorm on määratud 1000 päält üks esitaja, mille juures siiski iga maa ei saada rohkem, kui viis esitajat. Selle järele oleks esitajaid üksikutelt maadelt ette nähtud järgmisel arvul:

Sotsialistlike Nõukogude Vabariikide Liit — 5, Saksamaa — 5, Tshehi-Slovakkia — 5, pääle selle võib Tshehi-Slovakkia opositsioon 1 esitaja saata, Prantsusmaa — 2, Ameerika — 2, Elsass-Lotringen — 2, Austria — 2, Soome — 4, Baltimaad — 4, Schweitsi — 2, Norra — 2, Rootsi — 2, Itaalia — 1, opositsioon ka — 1, Bulgaaria — 1, Lõuna-Slaavia — 1, Rumeenia — 1, Belgia — 1, Inglismaa — 1, Hollandi — 1, Daani — 1. Siia kuuluvad kõik need maad, kus tööliisspordi organisatsioonid omaks võtnud Punase Spordiinternatsionaali põhimõtted ja tegevuskava. Kuna aga kongressini veel mõned kuud aega, siis võib arvata, et esitajate arv veel suuremaks kasvab nende maade arvel, kus veel punast spordiliikumist ei ole tekkinud, kuid

V. K. P. keskkomitee sekretäär
sm. V. M. Molotov.

aga vahepeäl tekkida võib.

„M. Noor Tööline“.

Mõni sõna valge Eesti kodanlusnoorte ajakirjadest.

Kodanlusnoortel valges Eestis ilmub trükituna mitu ajakirja. „Uudismaa“, „Vikerkaar“, „Urikivi“, „Viisnurk“ ja pagan teab mis kõigi nende nimetused on, ent trükimustast nad hoolsalt läbi on käinud. On ju kodanlusel tarvitada kõik trükikojad ning seepärast pole sugugi ime, kui tõusiknoored oma „suleosavust“ trükitult püüavad näidata. Aga mis puutub kõigi nende veidrate nimetustega aja-

kirjade sisusse, siis peab küll ütleva, et vaimuvaesemat asja trükitult arva näed, kui seda on Eesti tõusiknoorte häälekandjad — ajakirjad.

Missugust pahna nende ajakirjade veergudel küll ei kirjutata. Magedad, äärmiselt vaimuvaesed ilutsemised ja unistused „suurest ja pühast õnnest“, kirjaoskamatud vemmalvärsid naistele ja neitsidele jne. jne. Vahete-vahel tuakse mõned read ka ko-

danlusnoorte organisatsioonide tegevusest, mis sama vaimuvaene kui nende ajakirjadki.

Päale selle on kõigi nende ajakirjade keel nii segane, et päris vastikut läilust lugedes tunnend. Püütakse hirmus edvistavalt uut keelt igasuguste võõrakeelsete sõnade rägastikuga maksma panna. Isegi Tuglas — see tuntud Eesti kodanikkude kirjanikude vaimline juht — mõistab oma nooremate velleded edvistamised keeleuunduse alal „kurjalt“ hukka. Ta kirjutab selle kohta „Loomingus“ nr. 3, 1923 a. muuseas järgmist: „Keeleuundused pole demonstreerimiseks, vaid kasutamiseks, kus nad tõesti vajalised. Uued sõnad on tarvilikud ainult sääl, kus ühegi seni olevaga ei saa mõtet just niisama täpselt, lühidalt, plastiliselt ja rütmiliselt väljendada. Meie räägime ja kirjutame lõpulikult ikkagi ainult selleks, et midagi selgelt öelda. Mõte on tähtsam kui kõik muu. Ainult lugupidamine mõtte vastu sunnib meid ka lausekujus ja sõnavormides otsima selgemaid, lühemaid, täpsemaid ning kõlavamaid võimalusi.

. . . Keeleuundus on neil (s. o. Eesti tõusiknoortel. E. J.) muutund eesmärgiks omaette, hoolimata sellest, kas need uundused on üldse

tingit lause sisust, kas pole nad otse ilmses vastoolus ainega. Sellest siis need äärmised uute sõnade kuhjamised ja lause-ehituse keerulikkus, mida aine algelus ning lihtsus tihti vähemalgi määral ei õigusta. Need valesti mõistet „uundused“ mõjuvad sagedasti nõnda, et ei näe sedagi väikest mõtet, mis nende taha peidet“.

Muidugi, trükimust kannatab ju kõike. Näituseks võtame üks laulukese-rägastik „Urikivist“, mis sõnasõnalt käib nõnda:

„Ei Sina tunne sellest melankooli
sääl mägeden nii aego viil,
So hengevalo terav kiil
ei kaeba nii, ei saanu kanifooli.
Mo luiterranna ilost ära hooli,
kun mässamise vihan Niil
kui roim, fataalne niil
mo kohtand, sööstab kaljo pooli“.

Rohkem näitusi tuua ei tarvitse, sest „Säde“ ruum on selle Eesti tõusiknoorte panna äratrükkimiseks liig napp. Aitab sellestki, et selgusele jõuda Eesti tõusiknoorte vaimuahtrusest ja vaimlisest väljasuremisest.

Ed. Juhani.

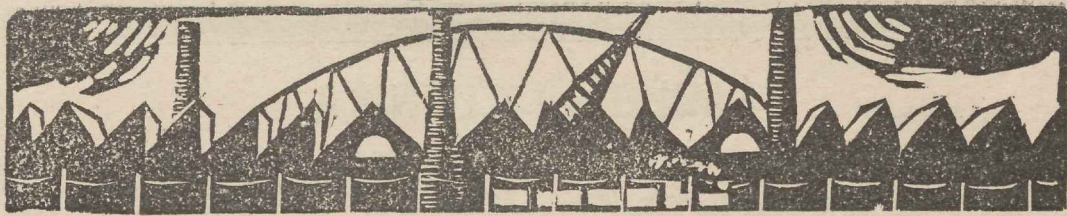
Tunnistus.

*Me oleme noored proletaarlased,
uue saare esimesed saarlased.
Oma kauni hinge elule anname,
ehtides end ehapunaste roosidega,
läbi tuuliste õhtute kanname
tuksuvas rinnas lunastuse hääli.
Me kerkime võimas kui Hiina müür
Vana ja uue ilma vahel:
Sada Herkulest on meie hulkades,
keda siduma võimetu terasahel.*

*Las' hingab veel kops, las' sirgub keha,
sest palju on käia, palju on teha.
Las' neelab me kops
õhku, mis ühevõrra kõigile,
las' paendub keha
nagu sitke puu üle vee.
Las' kasvavad käed
julgelt kui tammede harud,
las, paisuvad jalad
võimsaks kui Jäämere karud.*

*Ehmuge, rasvased näod, —
meis teie vastu on viha!
Karjuge lihavad suud, —
teid hävitada suur on iha!
Me oleme noored proletaarlased,
uue saare esimesed saarlased.
Me põletame inimsoo liigliha
klassivõitluse tulega.*

Ain Rannaleet.

Meie noorte käsikirjalistest ajakirjadest ja seinalehtedest.

Wiimasel ajal on meie noorte organisatsioonid wälja andma hakanud käsikirjalisi ajakirju. Säärانىs tuleb maalt teateid sarnaste ajakirjade tekkimistest. Aga see halb asi ei ole, kui noored juba warakult hakkawad kirjanduslikke katsed tegema, kuigi need katsed weel „oma ringkondadest“ kaugemale ei ulata. Aga nii tihti leidub neist noorte käsikirjalistest ajakirjadest kirjanduslikke palasid, mis wäärivad laialisemat tähelepanu. Nii näit. saadeti „Säde“ toimetusele hiljuti Siberist paar katsetööd sääl ilmuwast noorte käsikirjalisest ajakirjast „Löke“. Need katsed, millest ühe käesolewas „Säde“ numbris awaldame, tunnustawad, et Siberi noored teewad üsna suuri edusamme kirjanduslikul alal; vähemalt on „Löke“ kaastööliste hulgas noori, kes töotusi annawad tulewikus meie tehwa kirjanduspöldu rikastada, ühtlasi sellega meie wäikest kirjandusperet suurendades.

Ei ole kahtlust, et ka teiste sellesarnaste ajakirjade toimetamisest wõtawad osa nii mitmedki kirjanduslikult lootustandwad jõud, kuid tuleb tõsiselt kahtlatseda, et „Säde“ toimetuse seni ühtki noorte käsikirjalist ajakirja wõi seinalehte pole näha saanud. Küllap leiduks neist mõnigi tööke, mis „Säde“ weer-

gudel awaldamist wõiks leida ja leiamaid noorte hulki huwitada.

Aprillis Moskwas arapeetud üleliidulisel W. A. N. Ü. Eesti sektsioonide nõupidamisel tehti küll otsus, et „ringides, kus ilmuwad seinalehed wõi kuukirjad, on büroode ülesanne läkitada neid pääle aratarnitamist „Säde“ toimetusele“. Aga kahjuks pole seni ükski büroo wõi ring seda otsust täitnud, kuigi üleliidulisest nõupidamisest, kus see otsus wastu wõeti, juba mitu kuud möödunud. „Säde“ wajak aga hädasti noorte kaastööd, teateid noorte ringidest jne. Seda wõiks rikkalikult hammutada just noorte käsikirjalistest seinalehtedest ja ajakirjadest. Miks pole aga ükski noorte ring huwitatud „Säde“ sifu töstmisest?

Segatahes on see wäärnähtus ja seda wäärnähtust tuleb kohe kaotada — iga noorte ring, kus ilmuwad seinalehed wõi ajakirjad, kandku hoolt, et need pääle tarwitamist leiaksid teed „Säde“ toimetusele. On ju „Säde“ kõige päält noorte häälekandja ja seepärast peaksid just eeskätt noored tema kaastööliste olema.

Woodame, et juba lähemas tulewikus asi sellepolest igapidi paraneb.

Arno Kewade.

I.

MEIE „SÄDE“.

(Siberi noorte mõtted „Säde“ ilmumise puhul).

Meil tõusnud on valguse päike, —
Ta valgustab ärkawat maad,
Ta selge ja heledam läike
Teeb valgeks kõik pimedad ra'ad.

Veel waenlasi ilmub tal palju,
Kes kuulutaks kadu ta teel.
Neil vastu me säame töö-kalju,
Et vaikiks vastaste keel!

Aeg tuleb ja aru saab igagi mees,
Et „Säde“-mest tuli lõõb loitma.
Ka rauged siis vastane jõud meie ees,
Kõik noored, neid mõtteid nüüd täitma!

Küll kaua sai aru siin peetud;
Ja palju sai räägitud ka.
Nüüd ometi algus on tehtud —
Ja mõnuga vaatled ta'd sa.

Küll tihti läks kurvaks me meel,
Kui maha sai kistud meil töö.
Nüüd võime kõik „Säde“-sse panna
Mis tunneb meil mõte ja meel.

Väike Vell.

(Jurjevi küla, Tomski kub.).

II.

JALGPALL.

Poisid lähme vutti lõõma,
Keha muskli jõudu saama!
Ilm on ilus, maa nii sile,
Pall täis hästi puhutud.

Vutt see lendab pits ja pats,
Poisid jookswat mits ja mats.
Koll on kaage, kipper kärmas. —
Vennas muud kui ole varmas.

Kes ei oska lüüa kolli,
See ei nihku paigast tolli.
Teine rind siis võidu saab
Palli kollist läbi a'ab.

„Löke“ № 3.

(Jurjevi poliitklubi kuukiri).

TEADUS JA TEHNIKA

Uus õhulaev-hospitaal.

Bristooli tehas Inglismaal on uue suure aero-plaani ehitanud, mis haigete ja haavatute vedamiseks määratud.

Paigutusruum uuel õhulaeval-hospitaalil on õige avar ja tal puuduvad igasugused toed ja talad. Ruumi pikkus on $3\frac{1}{2}$ meetrit, laius — 1,5 meetrit ja kõrgus ligi 2 meetrit. Mõlemil pool on tal hulk aknaid, mida soovi korral avada võib. Õhu-hospitaal mahutab enesesse kaht kanderamiga haiget ja nelja istuvat haiget.

Õhulaeval on kõik tarvilised arstimisabinõud ja värske vee tagavarandõu kaasas. Haigete pääle panemise jaoks on õhulaeva ühele küljele laiad uksekid ehitatud. Õhulaeva teisel küljel on eriline uks haigete paigutusruumi sissekäimiseks. Aero-plaanil on Bristol Jupiteri süsteemiline 400 hobuse jõuline mootor.

Uus lõhkeaine.

Kolorados (Ameerikas) tarvitatakse kaevandustes ja teedetegemisel esimest korda suure eduga kuiva hapnikku lõhkeainena. Uus lõhkeaine seisab koos puusõest, puu pehmest osast ja teistest sõeollustest patrunite näol, mis täidetud kuiva hapnikuga. Lõhkumine sünnib erilisel viisil kapslite abil nõõri kaudu, ehk elektri abil.

Uus samakõvadusega lõhkeaine, kui dünamitki, on kaks korda viimasest odavam. Pääle selle on ta tarvitamisel hädaohuta.

Päikese valguse kõvadus.

Moskva ülikooli professor Tserasski tegi katsed päikese valguse kõvaduse äramääramise alal, võrreldes teda teiste tähtede valgusega.

Selleks tarvitas ta väikest hiilgavat muna, mille paigutas meteoroloogia observaatoriumi katusele. Selle hiilgava muna valgust, mis päikese kiired helgina tagasi heitis, võrdles ta planeedi Veenusega, viimast aga, pääle päikese loojaminekut, tähtedega.

Need katsed näitasid, et päikese valguse kõvadus on 17 miljardi korda kõvem kogu taeva kõige kõvema valgusega tähest — Siirusest, ja 290 miljardi korda valgum Põhjanaanast.

Inglise haiguse arstimine soolahappega.

Ameerika arst John tarvitab suure eduga Inglise haiguse (rahiti) arstimisel soolahappet. Paljude laste seisukord, kes Inglise haiguse all kannatanud, saanud seesuguse arstimise tagajärjel tuntavalt paremaks.

Soolahappe tarvitusele võtmisele virgutanud nimetatud arsti see asjaolu, et üheks Inglise haiguse põhjuseks on kõhumahla nõrk hape, mida kõhunäärmed ära eraldavad.

Uus abinõu vaimuhaigete kindlaksmääramiseks.

Helveetsia arst Glaus on üles leidnud ühe tähepanemise väärilise tundemärkidega vere, mille abil väga kerge on kindlaks teha, kas teatav isik on vaimuhaige või ei. Selle vere tundimärgid seisavad järgmises: ühes vere koosseisu osas on olemas mikroobiliselt väikesed punased vere muna-kessed. Need munakesed langevad pääle selle, kui veri teatud aja soontes seisab, vere-põhja, kusjuures nende põhjalangemise kiirus ühesugune ei ole vaimuhaige ja terve inimese juures. Veel enam järgmiste vaimuhaiguste juures vajuvad need munakesed mitmesuguse kiirusega vere põhja: vanadusest, nõrga-vaimuliste, pääaju progressiivse halvatus, hulluksminemisel musta haiguse tagajärjel jne.

Reis ümber maailma õhulaevadega.

25. märtsil sõitis Inglise õhulaev „Vinkerviltcher“ Colschoti aerodroomilt (Inglismaal) välja. Teda juhtis lendur Plenderloth. Komandona olid Mac-Laren ja mehaanik Endreus.

See õhulaev oli lendava lootsiku tüübiline (amfibia) ratastega varustatud, mis õhulaevale võimaluse annab ka vee pääle laskuda.

Lennu sihiks on ümber maailma ära sõita, pääasjalikult Inglise kõiki maid läbi käia ja demonstreerida (näidata) kapitalistliku tehnika arenemist ja vägevust.

Teise seesuguse ümberilma reisu on Ameerika Ühisriigid korraldanud viie „Duglase“ tüüpi õhulaevaga, mis eriliselt selle jaoks konstrueeritud.

Ameerika lendurid on juba Los-Angelosest välja sõitnud ja oma hiigla teekonda läbi Põhja-Ameerika Ühisriikide territooriumi alganud, kust nad Alenti saartele ja säält edasi Jaapanisse — Hiinasse — Indiasse — Persiasse — Konstantinopolisse — Londonisse kavatsevad sõita, siit edasi — üle mere Islandi saartele ja siis tagasi Ameerika Ühisriikidesse.

Kogu selle tee, nii ameeriklased kui ka inglased, kes peaaegu ühte ja sama marsruuti on valinud, kavatsevad ära sõita kolme suvekuu jooksul.

Viimaste andmete järele on Ameerika ekspeditsioonil juba katastroof juhtunud.

Ameerika lehed kirjutavad sel puhul: „Suurt tormi mitte väljakannatades, kaotas üks „Duglase“ õhulaev sihi ja kadus jäljetult. Teised jõudsid jatka saartele“.

KROONIKA.

Inglise Kommunistlik Noorte ühing kasvab.

Viimasel ajal on Inglise kommunistliku ühingu tuntavat kasvu märgata.

Organisatsiooniliselt on ta kõvenenud. Ühenduses „töölise“ valitsuse kujundamisega Inglismaal on noorte ühing terve rea majanduslikke nõudmisi töölisnoorte jaoks välja töötanud. See annab võimaluse tegelikult järele proovida, kui võrd tööliste valitsus töölisklassi huvide teenistuses seista suudab.

Läti fascistid tegutsevad.

Hiljuti ilmus grupp kodanlasi ja fasciste Rahvuslikust klubist Riias (Lätimaal), umbes 100 inimese arvus sotsiaal-demokraatlike noorte poolt korraldatud õhtule. Fascistid tungisid pidul viibijatele nugaodega kallale, kusjuures kahte koosviibimisel olejat raskesti haavasid. Kutsutud politsei ilmus alles kahe tunni pärast.

Päälle selle haavasid fascistid veel kolme kõrvalist isikut, kes majast, kus klubi asub, välja tulid.

Kommunistlike noorte tagakiusamine Rumeenias.

Rumeenia bojaarid on Rumeenia kommunistlike noorsoo ühigute kongressi kokkukutsumise ära keelanud.

Walges Eestis

on peaaegu iga töölisühisuse juure noorte komisjon loodud, kelle ülesandeks on koondada töölisnoori ja neid klassiteadvusele kasvatada.

Suvised spordihooaja avamine.

Leningradi kergejõustiku armastajad avasid junnikuu algul suvised spordihooaja. Füüsilise kultuuri Leningradi kubermangu nõukogu korraldas linnas estafeti jooksu 20×500 meetri pääle. Jooksjad jooksid kõige elavamaid Leningradi uulitsaid mööda; osa võttis 80 inimest. Esimese võidu sai Vassilisaare jooksu komando. Teise — spordi keskkubi „Spartak“, kolmanda võidu sai Viiburi raioon.

Ilusa ilma tõttu oli päältvaatajaid ütle mata palju.

Kuidas noorproletaarlasid kapitalistlike maades kurnatakse.

Nagu teada, on Austrias armetu viletsad säädused noorproletaarlaste töökaitse kohta olemas. Kuid seepäälle vaatamata sülitavad ettevõtjad ka nendegi pääle. Toome siin järgmise fakti, mis Austria komnoorsoo ühingu häälekandjas avaldatud.

— „Riiete salongis“ talitavad Rosner ja Ko. nõnda:

Salongis töötavad alaliselt kaks õpilast. Kuid iga kahe nädala järele võetakse uued õpilased — eelmised lastakse lahti, kui mitte kõlblikud. Lahtilaskmisel ei makseta neile mitte punast krossigi.

Nii viisi töötavad selles salongis alaliselt kaks naisproletaarlast täiesti ilma palgata...

Sääraseid tõsiasi on määratu palju.

Kiri haridustöö oludest Gorbovo asunduses.

Tihti pääle võib leida ajalehe veergudel nõuandmisi küla noortele, kuidas need oma tööst vaba aja peaksid kasulikult mööda saatma. Tuuakse ette muu seas ajaraiskajana, seega komistuskivina enesearenemise tee pääl — tants.

On tõsi, et külas haridustöö visalt edeneb. Selle nähtuse põhjus peitub küla noorte aktiivsuse ja initsiatiivi puuduses. Paljudel juhtumistel puuduvad maal jõud, kes noori niikaugele suudaks viia, et nendes janunev huvi teaduse vastu asuks.

Suve ajal on haridustöö takistuseks pikk tööpäev. Praeguse aja töö ja põllumajanduslikud olud maal nõuavad paratamata suvel 14—16 tunnilist tööpäeva.

Kus hariduse tasapind teatud kõrgusel, arenemisekäigule tugev tõuge antud õiges sihis, sääl mõistavad maa noored kasutada igat vaba silmapilku enesearendamiseks.

Kus aga puuduvad need tingimused, sääl täidavad maa noorte tööst vabasid minutisi eitava kalduvusega meelelahutused. Noortemeeste seas on enamalt jaolt samagoni tarvitamine haiguseks saanud. Puhkepäevad saadetakse sihikindlusega ümberhulkumises mööda. Kui palju aga tants küla noorte meeli vangistab, selle kohta on nende ridade kirjutajal eksimata andmed Gorbovo Eesti asundusest Viitebski kub. On märgata, et meie noored tagasi hoidmata õhinat selle „spordiala“ vastu ei tunne. Enam arenenud noored lepivad sellega, et ainult rahvamajas pidu tagatipuks „jalgu keerutavad“. Noored loevad „Edasit“ ja ei jäta tähelepanemata ka kuulutuste külge, kus pidu programmides kõige silmapaistvamalt jalakeerutus välja paistab. Nad otsustavad nii — mis linna noortele paras, ega see siis meilegi liig ole. Kui tunnistada tantsu kasuta aja surnukslõõmiseks, alama väärtusega lõbuks, siis on küll eitava nähtus, et maa noored ilma küsimata kõigis asjus linnaseltsimeeste autoriteeti tunnistavad. Rõõmustavaks nähtuseks ülemalnimetud asunduses peab pidama, et siin autoriteet nimetatud suhtes absoluutne ei ole. Pidul saal ei ole tühjaks jäänud ka siis kui jalakeerutust pidu tagatipuks loota ei olnud. Vastuvaidlemata peab tantsu ajast maha jäänud lõbuks pidama, mille pääle paljudes kohtades aega kasuta surnuks lõõdakse. Noorte kollektiivid peaks seisukoha võtma tantsukire vastu võitlemises. Kuigi korda ei lähe veel niipea tantsu meelelahuste nimekirjast täitsa välja jätta, siis peaks ikkagi nii kaugele jõudma, et väheneks õhin tantsu vastu, õhin milline teaduste omandamise vastu kunagi nähtavale ei tule. Tants peaks pidudel lubatud olema mitte kui paratamata nähtus, vaid ta peaks ettetulema, kui muud enam midagi teha ei jää. Linna noored, teie olete arenemise käigus eesrinnas sammujad, olge ka siin eeskujuks!

J. Mikhelson.

SAMOGONN, KULAKUD JA PAPID HÄDAOHUS.

Papp: Kas siis jumalat taevas enam ei olegi, et „karjatsurad“ hakkavad maa pääl walitsema.

Väljaandja: Eesti Kirjastuse Ühisus.

Vastutav toimetaja: P. Peterson.

Noorsoo poliitika, kirjanduse ja teaduse kuukiri

„SÄDE”

ilmub korralikult üks kord kuus Eesti Kirjastuse Ühisuse väljaandel Leningradis.

Toimetus ja talitus: Ленинград, Фонтанка 27, „Сяде“.

Toimetuse koosseis: Peeter Peterson, Julius Rammus, August Lukin, K. Treufeldt ja Kirik.

Oma kaastööd on lubanud: J. Aibel, N. Janson, Ed. Jürgenfeldt, J. Ikemelt, W. Kirik, O. Kullerkupp, Käärik, K. Linkholm, Lukas, Leetsmann, Mägi, Mullin, Märs, E. Nirk, Jakob Palwadre, A. Pintsel, E. Päll, Pikker, Pilman, Palm, Pender, Pull, A. Raud, K. Raud, W. Rätsepp, Rähni, Ain Rannaleet, A. Sisask, J. Tamm, G. Teiter, K. Treufeldt, Ed. Teiter, Elise Tenter, Totsel, Vent, J. Vaino, Artur Vallner, Voldemar Võõlmann ja teised.

Üksiku numbri hind 15 kopikat.

Võetakse vastu tellimisi aasta lõpuni: 3 kuud — 40 kop. Aasta lõpuni — 70 kop.

— Nõudke proovinumbrisid! —

EESTI KIRJASTUSE ÜHSUS

on ainuke asutus Nõukogude Wenemaal, kes varustab kõiki kultuur-hariduslikke asutusi ja eraisikuid

KÕIGE UUEMA ja ka **KÕIGE VANEMA**

EESTIKEELSE KIRJANDUSEGA,

mis ilmunud Nõukogude Wenes kui ka Eestis. Iseäranis pööraku koolid tähelepanu E. K. Ü. pääle, sest koolide nõudmised täidetakse alati kõige kiiremas korras.

E. K. Ü. ladus on alati saadaval suuremal arvul igasugust kirjandust, mis võimaldab rahuldada kõigi tellijate nõudeid.

E. K. Ü. ladus olewat kirjandust müüakse enneolemata odavate hindadega ja kollektiivselt tellides antakse kõrged protsendid.

Kõigile Eesti Kirjastuse Ühisuse liikmetele hinnaalandus oma kirjanduse päält 20 protsenti, teiste kirjastuste ja Eestis ilmunud kirjanduse ning „Edasi“ päält 15 prots.

Eesti Kirjastuse Ühisus, Leningrad, Fontanka 27.

Hind 30 kop.